

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри

(підпис)
“ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/ наукового спрямування
Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності
(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку та контролю на підприємстві оптової торгівлі (на прикладі ТОВ «Автоград Одеса»)»

Виконавець:

студент 2 курсу факультету
ОЛІЙНИК Владислав Русланович
(прізвище ім'я по батьковій)

ФМОІТ

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
(наукова ступінь, вчене звання)

СИРОТЕНКО Наталія Анатоліївна
(прізвище ім'я по батьковій)

/підпис/

ОДЕСА – 2025

АНОТАЦІЯ

Олійник В. Р. «Особливості обліку і контролю на підприємствах оптової торгівлі (на прикладі ТОВ «Автоград Одеса»)»

Кваліфікаційна на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». – Одеський національний економічний університет. – Одеса 2025.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти обліку та контролю на підприємствах оптової торгівлі.

Проаналізовано законодавчо встановлені вимоги щодо обліку та контролю на підприємстві оптової торгівлі, наукові роботи різних авторів в даній сфері діяльності та проблемні аспекти. Вивчено практичний досвід ТОВ «Автоград Одеса» у сфері обліку та контролю.

Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення системи обліку та контролю діяльності підприємства.

Ключові слова: оптова торгівля, торгівля автотранспортними засобами, внутрішній контроль, облік, аналіз, економіко-математичне моделювання.

ANNOTATION

Oliynyk V. R. «Features of accounting and control at wholesale trade enterprises (based on the example of Avtograd Odesa LLC)».

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation» under the educational program «Accounting, audit and taxation of entrepreneurial activity». – Odessa National Economic University. – Odessa 2025.

The paper considers theoretical and practical aspects of accounting and control in wholesale trade enterprises.

It analyses the legally established requirements for accounting and control in wholesale trade enterprises, scientific works by various authors in this field of activity, and problematic aspects. The practical experience of LLC «Avtograd Odesa» in the field of accounting and control is studied.

Recommendations for improving the system of accounting and control of the enterprise are proposed.

Keywords: wholesale trade, car trade, internal control, accounting, analysis, economic and mathematical modelling.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ.....	6
1.1. Сутність діяльності підприємства оптової торгівлі.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення діяльності.....	8
1.3. Особливості обліку та контролю у сфері оптової торгівлі.....	13
1.4. Проблемні питання обліку та контролю в оптовій торгівлі.....	16
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ У ТОВ «АВТОГРАД ОДЕСА».....	22
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Автоград Одеса».....	22
2.2. Організаційно-методичні підходи до ведення обліку на підприємстві.....	28
2.3. Напрями удосконалення системи обліку.....	49
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АВТОГРАД ОДЕСА».....	51
3.1. Аналіз показників діяльності ТОВ «Автоград Одеса».....	51
3.2. Система контролю у ТОВ «Автоград Одеса» та шляхи покращення	65
3.3. Оптимізація діяльності ТОВ «Автоград Одеса» із застосуванням економіко-математичних методів.....	67
ВИСНОВКИ.....	73
Список використаних джерел.....	78
Додатки.....	85

ВСТУП

Актуальність теми: В Україні та в світі відбувається стабільне зростання попиту на нові та вживані автомобілі як серед населення, так і бізнес середовища. Це виступає стимулюючим чинником для відкриття постачальниками (дилерами) нових салонів. Автосалони є основним місцем, де дилери можуть реалізовувати свій товар (автотранспорт). У даній сфері простежується позитивна динаміка: між країнами ЄС та Україною здійснюється активна імпортна-експортна оптова торгівля автомобілями. Для здійснення такої торговельної діяльності українському підприємству необхідно мати приміщення, що повинно відповідати міжнародним стандартам і пройти відповідні сертифікації. Ця сфера актуальна в умовах війни та соціально-відповідального розвитку, оскільки постійно зростає попит на придбання менш шкідливого та екологічно чистого електротранспорту.

Без належного обліку не можливо визначити на скільки ефективно підприємство здійснює свою діяльність в оптовій торгівлі. Завдяки системі обліку можна точно розрахувати собівартість реалізованих товарів (автотранспортних засобів), розмір прибутку та рентабельність діяльності. Налагоджена система контролю дозволяє підприємству вчасно реагувати на зовнішні та внутрішні чинники, аналізувати можливі ризики збитків.

Правильно організований облік, оптимально обрані режими оподаткування та контролю оптової торгівлі автотранспортними засобами дозволяють забезпечити стабільну і ефективну діяльність підприємства.

Проблемні питання обліку і контролю на підприємствах оптової торгівлі досліджено в роботах таких авторів як: О. Ю. Агофоненко, Н. І. Бабурнич, В. І. Бачинський, Ю. А. Верига, Р. М. Воронко, Т. О. Герасименко, В. О. Іваненко, Л. В. Івченко, О. Г. Дроздова, І. Б. Дутчак, Б. М. Занько, О. А. Зоріна, П. О. Куцик, А. А. Мазаракі, В. С. Марцин, О. А. Полянська, К. І. Редченко, М. Є. Скрипник, Н. І. Трішкіна, О. В. Фоміна, Н. В. Фоменко, Г. В. Шум'як та інших.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних, організаційних та практичних аспектів обліку і контролю на підприємстві оптової торгівлі, а також розробка пропозицій щодо удосконалення системи обліку та контролю у ТОВ «Автоград Одеса».

Завданнями дослідження є:

- розкрити сутність діяльності підприємства оптової торгівлі в сучасних умовах господарювання;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення в сфері оптової торгівлі;
- визначити особливості організації обліку та контролю в оптовій торгівлі та виявити проблемні аспекти;
- надати характеристику діяльності ТОВ «Автоград Одеса» як базового підприємства дослідження;
- дослідити особливості обліку на підприємстві;
- визначити напрями удосконалення системи обліку, з урахуванням особливостей діяльності підприємства;
- проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Автоград Одеса»;
- дослідити систему контролю підприємства та надати пропозиції, що спрямовані на її удосконалення;
- розробити практичні рекомендації щодо оптимізації діяльності ТОВ «Автоград Одеса» з використанням економіко-математичних методів.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення обліково-контрольної системи на підприємстві оптової торгівлі. Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних підходів до ведення обліку й здійснення контролю у ТОВ «Автоград Одеса».

Методи дослідження. У даній кваліфікаційній роботі застосовувалися наступні методи: аналіз і синтез для вивчення економічної сутності обліку та контролю в сфері оптової торгівлі. Індукції та дедукції для формування

узагальнених висновків на основі проведених досліджень. Порівняння для зіставлення теоретичних положень та практичних підходів до ведення облікової й контрольної діяльності. Системний підхід для вивчення системи обліку і контролю на підприємстві. Економічний аналіз для оцінки показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Економіко-математичне моделювання для оцінки впливу чинників на показники діяльності ТОВ «Автоград Одеса» та їх прогнозування. Логічного узагальнення та наукової абстракції для формування висновків і пропозицій щодо вдосконалення системи обліку та контролю на підприємстві.

Інформаційна база дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи було використано такі джерела як: кодекси, закони України, нормативно-правові акти з обліку та контролю, електронні ресурси, матеріали, що висвітлювалися на наукових конференціях, документи та звітність ТОВ «Автоград Одеса».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 джерело) та 60-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст роботи викладено на 77 сторінках. Робота містить 31 таблицю, 1 рисунок.

Публікації та апробація результатів дослідження. Відповідно до теми дослідження було опубліковано:

1. Олійник В. Р. Фінансовий контроль використання бюджетних коштів в умовах воєнного стану. *Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції* : Матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 22 травня 2025 р.). Одеса : ОНЕУ, 2025. С. 188-190.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

1.1. Сутність діяльності підприємства оптової торгівлі

Сутність даного виду діяльності полягає в тому, що підприємства оптової торгівлі займаються продажем обраного асортименту товарів різним споживачам. Серед них можуть бути як юридичні, так і фізичні особи. Мета галузі полягає в реалізації товарів суб'єктам господарювання та кінцевим споживачам, в забезпеченні оптимального та своєчасного руху товарів від виробника до покупця.

Зазвичай такі підприємства являють собою ланку між виробником та кінцевим покупцем, але й буває, що оптове підприємство може бути як постачальником послуг, так і реалізатором товарів. Такі підприємства беруть на себе обов'язки пов'язані з організацією логістичних напрямів для реалізації товару, беруть відповідальність за формування запасів для забезпечення відповідної діяльності, належного зберігання, а також транспортування товару, прогнозування продажу шляхом аналізу попиту на ринках, економічних тенденцій та факторів на місцях, де реалізуються товари, ведуть переговори з постачальниками, щодо вигідної поставки товару та домовляються про терміни поставок і реалізують товар клієнтам шляхом укладання контракту. [4; 9]

Проаналізувавши дані Державної служби статистики України за 2023 рік в сфері оптової торгівлі, можна зробити висновки про те, що загальний товарообіг за цей період становив два мільярди дев'ятсот п'ятдесят сім мільйонів дев'ятсот сорок дві тисячі вісімсот три гривні та тридцять копійок, серед них 91,9 % становили товари сільськогосподарського призначення, торгівля живими тваринами, продуктами харчування, напоями та тютюном, товарами господарського призначення, інформаційним та комунальним устаткуванням, оптова торгівля іншими машинами й устаткуваннями (наприклад,

сільськогосподарськими машинами та верстатами), інші види соціальної оптової торгівлі (матеріали, руди, хімічна продукція) і лише 8,1 % займала оптова торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт. Це дозволяє зробити висновки, що оптова торгівля виступає ключовою ланкою у розподілі товарних ресурсів та забезпечує функціонування більшості секторів сучасної економіки. [5]

Ключовими особливостями оптової торгівлі є величезна масштабність операцій та комплексність послуг. Як було сказано вище, підприємства не лише купують або продають товари, але й надають послуги з доставки товару в належному вигляді і в належне місце, якщо це експорт товару, – до інших країн, а тому вони відповідальні за митне оформлення, страхування товару під час перевезень, інформування клієнта щодо товару та консультації по послугах.

Розглянемо оптову торгівлю з економічного боку, вона полягає у рівновазі між попитом та пропозицією на ринку, прискорені обігу коштів та товару, а також у зменшенні витрат для виробників продукції.

Оптові підприємства сприяють адекватному (раціональному) розподілу ресурсів, а також створюють конкуренцію в різних сферах.

Розглянемо оптову торгівлю транспортними засобами, вона полягає у тому щоб забезпечити закупівлю транспортних засобів для подальшого їх продажу та надання додаткових послуг з обслуговування транспортних засобів та їх комплектації.

Оптова торгівля в даному сегменті являє собою реалізацію товару й надання відповідних послуг для підприємств чи посередників, які не є кінцевими споживачами. Зазвичай такі підприємства укладають договори з компаніями на поставку одного або декількох видів транспортних засобів.

У сфері складування та логістики таких підприємств теж свої особливості, а саме: забезпечення належного зберігання транспортних засобів у складських приміщеннях, на стоянках біля салону задля збереження транспортом товарного вигляду. Під час формування асортименту враховується попит на транспортні

засоби від підприємств різних сфер діяльності. Якщо на торговельному підприємстві немає в наявності транспорту, то торговельне підприємство може звернутися до дилера за поставкою конкретної моделі.

Підприємство також здійснює діяльність пов'язану зі страхуванням транспорту на певний строк, який встановлено за договором чи законом, а також технічним обслуговуванням за гарантійними випадками.

З економічної точки зору, підприємство, що реалізує транспортні засоби та здійснює додаткові послуги дозволяє у зручний для покупця час звернутися до салону та замовити необхідний транспортний засіб чи послугу з технічного обслуговування. Слід зауважити, що підприємства такого типу доволі вразливі до економічного стану в країні, де реалізується товар та послуги, а також обмежені умовами дилерських угод.

Підсумовуючи можна зазначити, що оптова торгівля забезпечує рух товарів від виробника до споживача, виконуючи функції посередника, логістичного організатора та аналітика ринку. Вона сприяє раціональному розподілу ресурсів і стабільному товарообігу. У сфері транспортних засобів оптові торговельні підприємства не лише продають авто, а й надають комплекс супутніх послуг, пов'язаних зі зберіганням та обслуговуванням. Їх діяльність залежить від економічного стану та умов дилерських угод і при цьому залишається важливою ланкою в забезпеченні бізнесу транспортом.

1.2. Нормативно-правове забезпечення діяльності

Нормативно-правове регулювання в сфері оптової торгівлі в Україні вирізняється різними кодексами, законами, постановами, положеннями, наказами, розглянемо їх за важливими сферами:

1. Цивільно-правове регулювання (операції купівлі-продажу автотранспортних засобів):

- Цивільний кодекс України [46];
- Закон України «Про захист прав споживачів» [34].

2. Державна реєстрація:

- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»;
- Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» [38].

3. Облік, оподаткування та складання звітності:

- Податковий кодекс України [12];
- Закон України «Про деякі питання ввезення на митну територію України та проведення першої державної реєстрації транспортних засобів» [16];
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [13];
- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [19-29].

4. Трудове законодавство:

- Кодекс законів про працю України;
- Закон України «Про оплату праці» [35];
- Закон України «Про відпустки» [14].

5. Реклама та маркетинг:

- Закон України «Про рекламу» тощо.

Розглянемо нормативні акти, що регулюють діяльність в оптовій торгівлі транспортними засобами.

Оскільки підприємство займається продажем транспортних засобів, а це стосується договірних відносин, то слід зазначити, що Цивільний кодекс України в даній сфері діяльності регулює договірні відносини, договір купівлі-продажу: його предмет, форму, обов'язки продавця й покупця, момент передачі права власності на авто. Регуляторні функції договору знаходяться у статтях 655-697. Якщо це договір лізинговий або ж кредитний, то тут відбувається використання

продажу з умовами, що зберігають права власності на авто за продавцем. Оскільки не виконання умов договору передбачає юридичні наслідки, які визначено законом або договором за умов того, що договір не нікчемний.

На підприємствах оптової торгівлі характерним є те, що підприємства надають гарантійні додаткові послуги, що, зазвичай, входять як окремий договір або відносяться до договору купівлі-продажу. Сфера послуг регулюється переліком окремих статей 901-907 згідно з якими регулюється сам договір послуг, тобто права та обов'язки сторін, оплата строки та інші умови. [46]

Податковий кодекс України регулює податкові відносини між юридичною особою (суб'єктом господарювання) та державою, наприклад, в частині ПДВ, підприємці зобов'язані сплачувати податки при ввезенні на митну територію, що регулюється статтею 185 як об'єкт оподаткування. Для автосалону дуже важливо контролювати момент визнання, а також правильність оформлення податкової накладної.

В свою чергу, базою оподаткування є ціна зазначена у договорі між салоном та дилером, але не нижче ніж ринкова, оскільки забороняється продавати авто нижче ринкової вартості без податкових наслідків.

Податковий кодекс України дає змогу відшкодування ПДВ за рахунок того, що авто закуповується для реалізації. [12]

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 1200 від 11.11.2009 «Про затвердження порядку здійснення оптової та роздрібної торгівлі транспортними засобами» слід зазначити, що пункт 3 зобов'язує підприємство, що здійснює оптову торгівлю мати необхідну матеріально-технічну базу, тобто салон, склади, майданчики (автопарк) тощо.

Пункт 7 регулює документування операцій в бухгалтерському обліку: продаж здійснюється після укладення та оформлення договору-купівлі продажу, з оформленням рахунків-фактур тощо.

Пункт 11 регулює документообіг при передачі самого транспортного засобу:

продавець зобов'язаний передати покупцю такі документи як техпаспорт, гарантійний талон, інструкції тощо.

Пункт 15 встановлює правила гарантійного обслуговування, порядок формування витрат на сервіс у складі витрат звітного періоду. [32]

Постанова Кабінету Міністрів України № 1388 від 07.09.1998 р. «Про порядок державної реєстрації транспортних засобів». У пунктах 6-8 визначено підставу для реєстрації транспортного засобу, зобов'язання автосалону щодо забезпечення правильності оформлення документів.

Пунктами 23-26 врегульовано питання зняття транспортних засобів з обліку, що актуальне під час продажу уживаних авто.

У пункті 38 передбачено відповідальність за достовірність даних у документах, у випадку наявних порушень у документації є підстави для анулювання реєстрації транспортного засобу. [31]

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено загальні принципи за якими здійснюється облік на підприємстві, наприклад, такі як: автономність, повне висвітлення, нарахування, безперервності діяльності тощо. Законом врегульовано бухгалтерську діяльність, здійснення контролю на підприємстві та оформлення документів щодо господарських операцій. Для автосалону необхідно складати фінансову звітність щоквартально та щорічно. [13]

НП(С)БО 25 визначає спрощену фінансову звітність представлену формами: 1-м та 2-м, 1-мс та 2-мс. [19; 28]

НП(С)БО 7 регламентує питання обліку основних засобів, методи нарахування амортизації, переоцінку та вибуття основних засобів. Для автосалону основними засобами можуть бути: будівлі, виробничі основні засоби, офісне обладнання, транспорт тощо. Амортизація може нараховуватися різними методами, найбільш поширеними є нараховується за прямолінійним методом. Це найбільш зручний метод для суб'єктів малого бізнесу. [20]

Облік нематеріальних активів ведеться на підставі вимог НП(С)БО 8. До таких активів зазвичай належать: ліцензії виробника, програмне забезпечення, сайт автосалону та сертифікації дилера тощо. [21]

НП(С)БО 9 «Запаси» регулює питання надходження та вибуття запасів. Автомобілі придбані для подальшого продажу визнаються як товари. Окремо ведеться облік комплектуючих та деталей. Оцінка вибуття запасів відбувається за індивідуальною собівартістю одиниці, таким чином, кожне авто має свою унікальну ціну. [22]

Для обліку дебіторської заборгованості використовується НП(С)БО 10. Це положення дозволяє визначити правила оцінки та списання дебіторської заборгованості, суми, що очікує отримати компанія від своїх клієнтів за товари чи послуги. [23]

На цьому підприємстві є оренда, тому використовуються правила НП(С)БО 14, що регулює облік орендованого приміщення – салон та автоплощу. [25]

НП(С)БО 15 «Дохід» регулює питання обліку доходів: дохід визнається тільки тоді, коли підприємство передає ризики і вигоди власнику, тобто на момент передачі авта покупцю. [26]

НП(С)БО 16 «Витрати» регулює питання обліку витрат від різних видів діяльності підприємства. [27]

Питання виплати працівникам регулюється НП(С)БО 26 [29].

Закон України «Про захист прав споживачів» передбачає, що продавець гарантує належність та якість товару, забезпечує виконання гарантійних зобов'язань шляхом запевнень та надання технічної документації. Якщо сталися випадки, коли відбулося виявлення дефектів, то підприємство зобов'язане усунути недоліки чи надати іншу деталь, чи інше авто такої ж марки та кольору. Такі випадки називають гарантійними та оплачуються за рахунок дилера. [34]

Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» для салонів і компаній оптової торгівлі транспортними засобами має суттєво значення, оскільки

ця недержавна організація виступає експертом і сертифікаційним органом, який підтверджує походження товару (від дилера) та форс-мажорні випадки. ТПП допомагає підприємству даного типу робити сертифікації на транспортні засоби, що підтверджують статус якості у країнах при експорті автотранспорту. [38]

Закон України «Про дорожній рух», встановлює вимоги до технічного стану авто перед продажем, визначає порядок державної реєстрації, облік і зняття з обліку транспортних засобів, регулює питання сертифікацій, допуску до експлуатації транспортного засобу, також розглядає питання щодо екологічних норм та безпеки руху. [17]

Закон України «Про деякі питання ввезення на митну територію України та проведення першої державної реєстрації транспортних засобів». Закон визначає, що при ввезенні автотранспорту потрібно, в першу чергу, виявити чи не старше воно 8 років чи є сертифікації щодо екологічного стану. Якщо автомобіль не відповідає ЄВРО-6 після 2025 року, його зможуть зареєструвати як нове вперше. Щодо документації, то її треба зібрати у повному обсязі та надати до митного оформлення та першої реєстрації. [16]

Загалом нормативне регулювання оптової торгівлі транспортними засобами охоплює договірні податкові, бухгалтерські, реєстраційні та технічні аспекти. Законодавство визначає порядок продажу, гарантій, реєстрації авто, розрахунку податків і ведення обліку. Постанови деталізують вимоги до документів, матеріально технічної бази та сервісного обслуговування. У сукупності ці норми забезпечують законність операцій, захист прав споживачів і прозорість відповідної економічної діяльності.

1.3. Особливості обліку та контролю у сфері оптової торгівлі

Предметом обліку на підприємстві оптової торгівлі є рух товарів, а також надання окремих послуг. На підприємстві оптової торгівлі товари обліковуються

за первісною вартістю на субрахунку 281 «Товари на складі».

Щодо обліку доходів використовуються здебільше рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід».

Щодо обліку витрат, слід зазначити, що основні операційні витрати відображаються на рахунках: 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Сфера договірної діяльності і розрахунки в оптовій торгівлі базуються на укладенні договорів з постачальником, що передбачають умови оплати такі як: післясплата, акредитив. Облік розрахунків проводиться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Слід зазначити, що підприємства оптової торгівлі є платниками ПДВ, тому ведуть облік податкового кредиту та податкових зобов'язань. Особливу увагу слід приділити своєчасному відображенню податкових подій, адже порушення строків реєстрації тягне за собою адміністративну відповідальність та фінансові санкції у вигляді штрафів.

Важливу роль грає у оптовій торгівлі документальне оформлення. Для підтвердження руху товарів використовуються видаткові та прибуткові накладні, акти прийому-передачі, товарно-транспортні накладні, договори поставки, рахунки-фактури тощо.

Контроль у діяльності оптових підприємств зазвичай спрямований на перевірку наявності та збереження товарів на складі, дотримання умов договорів поставки, правильність визначення собівартості і торгової націнки, аналізі дебіторської заборгованості та своєчасності її розрахування, контроль за виплатами на транспортування та зберігання, перевірка достовірності податкової звітності. [42, 47]

Як було зазначено вище, товари в оптовій торгівлі обліковуються за первісною вартістю, автотранспортні засоби теж підпадають під цю категорію і

обліковуються теж за первісною вартістю. Облік кожного транспортного засобу ведеться індивідуально за VIN-кодом, моделлю, комплектацією, вартістю закупівлі, логістичними витратами, страховими зобов'язаннями.

Щодо контролю, то слід зазначити, що висока вартість одиниці товару зумовлює посилений внутрішній контроль за переміщенням, зберіганням, документальним оформленням і переходом права власності.

Договори поставки мають довгостроковий характер, часто передбачають передоплату, знижки, дилерські бонуси, гарантійні зобов'язання, усе це ускладнює облік доходів і витрат.

Як і в будь-якій сфері, в оптової торгівлі транспортними засобами ПДВ обліковується ретельно, оскільки, навіть, одна помилка у податковій накладній може призвести до значних штрафів.

Контроль фінансових потоків є критично важливим, оскільки зазвичай застосовуються CRM-системи, електронні активи, та інвентаризаційні журнали [41].

Якщо брати міжнародну практику, наприклад, США, то в них здійснюється оптова торгівля повністю готовими транспортними засобами, на відміну від нашої, яка проводиться з можливістю докомплектації, за бажанням клієнта. Облік же ведеться від заводів-виробників, складів і логістичних хабів до дилерських центрів у різних країнах. Тобто в них немає посередницьких підприємств, що займаються реалізацією товару, а також витрат, що збільшуються за рахунок транспортування, навантаження, страхування, комісійних брокерам. У зв'язку з великою кількістю контрактів, здійснюється узагальнений облік контрактів і витрат на моделі. Контроль здійснюється багаторівневий у бухгалтерії, тобто від початкового етапу, де відбувається закупівля, до етапу кінцевого, де товар прибуває до салону. В основному контроль здійснюється самим підприємством на підприємстві та за логістичними операціями для мінімізації витрат. [51].

Якщо розглядати країни Європи, облік і контроль здійснюється у логістиці

готових транспортних засобів, а також під час їх руху. Виробники автомобілів переорієнтовуються на контроль ланцюгів постачання, управління активами та прозорість у розподільчих мережах.

Для забезпечення контролю впроваджуються ІТ-системи обліку, аналітичні дані та відстеження руху товару. Це підвищує точність звітності і мінімізує людський фактор у викривленні показників і дозволяє більш логічно та ефективно здійснювати контрольні дії. [48]

Існуючі моделі обліку і контролю за рухом товарів на підприємствах торгівлі забезпечують можливість оперативного отримання необхідної інформації.

У наступному пункті розглянемо наявні проблемні аспекти.

1.4. Проблемні питання обліку та контролю в оптовій торгівлі

Проблеми, що виникають під час здійснення діяльності на підприємстві оптової торгівлі доволі стандартні, вони зазвичай перегукуються із проблемами оптової торгівлі транспортними засобами, оскільки являються типовими для цієї галузі в цілому. Розглянемо проблемні питання шляхом аналізу судових рішень.

Під час перевірки податковими органами підприємства, наприклад, встановлено, що підприємство переміщує товар зі складу на вітрину, не встигаючи повідомити бухгалтерію про таке переміщення, оскільки це робиться в той же день, що і перевірка. Товар переміщений зі складу на вітрину вважається таким, що був переміщений зі складу на інший склад (вітрина на практиці є складським приміщенням), то виникає така ситуація за якої податкові органи під час перевірки можуть зацікавитись і розцінити це як відсутність підтвердження руху товарів, тобто як поставка без документів або не відповідність фактичних залишків даним обліку.

У разі розбіжностей при інвентаризації податкові органи при перевірці підприємства можуть донарахування ПДВ, якщо товари зникли без документів,

донарахувати податок на прибуток через завищення або заниження собівартості товару. У свою чергу, податкові органи можуть накласти штраф за ст. 123 «Штрафні санкції у разі визначення контролюючими органами суми податкового зобов'язання» або за ст. 126 «Порушення правил сплати податків» Податкового кодексу України.

У випадку накладення штрафу, можна спершу звернутися до податкових органів з наданням пояснень у письмовій формі, але якщо податкові органи відмовлять, то слід звернутися до суду для анулювання штрафу за таким порушенням, оскільки довести, що один якийсь товар (запчастини) був переміщений навмисно для фінансових оборудок невірно. Зазвичай суди скасовують такі штрафи та вимагають надати докази від сторони, у вигляді роз'яснювальної записки. Якщо між складом і бухгалтерією немає належної комунікації, то це свідчить про те, що на підприємстві доволі низький рівень контролю, зокрема відсутність належного документообігу, ризики матеріальних нестач або зловживань, зниження достовірності фінансової звітності. [12; 45].

Також виникає проблема пов'язана з реєстрацією податкової накладної, коли на підприємстві відбувається передплата клієнтом за деталі (товар) яких немає в наявності. Податкові органи можуть розцінити це як відсутність підтвердження господарської діяльності, що і є підставою для блокування накладної відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку з питань зупинення реєстрації податкової накладної». Така проблема пов'язана з великим терміном поставки деталей, оскільки деякі деталі у нинішній час доволі складно привезти.

Зазвичай, для того щоб розблокувати таку накладну підприємство через свій електронний кабінет відправляє роз'яснення податковим органам і комісія, яка приймала рішення, має після надання доказів розблокувати таку накладну. Але бувають випадки, коли після наданих роз'яснень все одно не відбувається розблокування, і після цього підприємство звертається до апеляційної інстанції і

оскаржує рішення. Апеляційний суд ухвалює рішення про зняття санкцій з накладної після надання доказів сторонами і ліквідує рішення такої податкової комісії. [44]

На практиці існує проблема, – невідповідності фактичного товару та товару в документації. Ситуація коли відбувається закупка товару у постачальника, де кількість товару в прибутковій накладній відрізняється від кількості товару в товарно-транспортній накладній. У випадку, коли поставка товару за товарно-транспортною накладною менша, тоді підприємство може відхилити поставку через обман зі сторони постачальника і така угода являється фіктивною, іноді навіть доходить до судових позовів в яких вимагають від постачальника відправити відсутній товар. Або через судові рішення визнати такий договір нікчемним та повернути постачальнику недоукомплектований товар. Якщо відправлений товар більше у товарно-транспортній накладній, ніж в прибутковій, тоді підприємство під час перевірки податковими органами можуть звинуватити у підпільній торгівлі, тоді при оформленні товарно-транспортної накладної, її визнають відсутньою, і вона унеможливує прийняття товару. [40]

Проблема підтвердження доходів для фізичних осіб дуже поширена на даний момент. Коли було підписано законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій Національного банку України з державного регулювання ринків фінансових послуг (боротьбу з дропами)», то на підприємствах даного типу почалися проблеми у вигляді блокування коштів банками до визнання джерел походження коштів. Хоча метою даного закону була боротьба із шахрайством, для звичайних людей такі операції ускладнили придбання автомобілів, оскільки людина, яка збирала не один десяток років кошти на купівлю авто, має провести безготівковий платіж, оскільки підприємства даного типу здійснюють свою діяльність у безготівковій формі. Банки можуть на доволі тривалий час заблокувати такі кошти зазначивши не відоме походження грошей і у судовому порядку можливе оскарження таких

рішень.

На практиці на підприємстві фізичні особи мають право здійснити поворотну безвідсоткову фінансову допомогу фізичними особами підприємству згідно з якою фізична особа дає кошти підприємству для реалізації її діяльності. Підприємство повинно повернути ці кошти до фізичної особи після завершення терміну 12 місяців з моменту вкладу. Однак і тут відбуваються казусні ситуації в яких підприємство не може повернути ці кошти, оскільки банки блокують такі перекази визнаючи такі ризики потенційно шахрайськими і вимагає від фізичних осіб надати пояснення про походження коштів. [15]

Якщо брати міжнародну практику, наприклад, США в них проблема обліку та контролю полягає у відсутності інтегрованих моделей обліку, контролю та планування, тобто більшість підприємств ведуть облік і контроль окремо за етапами, що не враховує взаємозалежність рішень. Наприклад, окреме планування маршруту, без урахування вартості завантаження або простоїв, призводить до зниження чи спотворення облікових даних, що приводить до наслідків таких як: неточність розрахунків витрат, дублювання або пропуски у первинних документах, зниження ефективності контролю і достовірності звітності.

Між учасниками оптової торгівлі автомобілями, – виробниками, брокерами, перевізниками 3PL-компаніями, дилерами, є труднощі під час взаємодії. Кожен із них веде власний облік і контроль, що ускладнює узгодження фінансових та оперативних даних. Наслідками в такому випадку можуть бути розбіжність у первинних документах, труднощі при проведенні аудиту чи внутрішнього контролю, необхідність створення єдиної інформаційної системи для моніторингу руху транспортних засобів і витрат.

Відсутність стандартних підходів до контролю витрат. Витрати залежать від маршруту транспортування чи виду транспорту, також до витрат належить завантаження та розвантаження транспортних засобів, страхування, охорона, і витрати на відшкодування пошкоджень. Іноді дуже важко зіставити дані між

підприємствами, а контроль ефективності поставок стає формальним, також не можливо об'єктивно оцінити прибутковість каналів збуту.

Є проблема з використанням сучасних технологій, які змінюють способи контролю логістики, але підприємства не завжди готові до інтеграції їх до системи обліку та аудиту. [51]

Щодо проблем у країнах Європи, то тут можна виділити: дефіцит потужностей і ресурсів, тобто є нестача вагонів, водіїв, портових потужностей та інвестицій. Це створює труднощі у достовірності обліку і плануванню транспортних операцій. Ці проблеми спричиняють підвищення витрат, затримку визнання доходів, необхідність формування резервів, збільшення дебіторської заборгованості й фінансових витрат. Система контролю в таких умовах ускладнюється, і потребує додаткового моніторингу шляхом посилення внутрішніх процедур та корегування планування.

Також проблемою є висока волатильність обсягів перевезень. Зміни попиту, збільшення ваги та габаритів окремих товарів, зокрема електромобілів, а також поява нових каналів збуту, призводить до непередбачуваних коливань у логістичних потоках. Це негативно може впливати на можливість ведення точного обліку товарних залишків і своєчасність контролю за відвантаженнями.

Фінансові ризики та інвестиції теж є проблемами, оскільки підприємства не можуть точно оцінити та обліковувати вартість інвестицій у транспортні засоби й інфраструктуру через те, що на даний момент ринок є дуже нестабільним. Серед ключових проблем існує низька прозорість у ланцюгах поставок. Коли інформація про рух транспортних засобів або вантажів між різними учасниками є неповною або несвоєчасною, контроль стає формальним, а облік – неточним. Це призводить до виникнення помилок у документації, затримок у доставках і складності в узгодженні даних між партнерами. До того ж серед проблем є шахрайство, для запобігання шахрайським схемам і поліпшення контролю в Америці розробили систему внутрішнього контролю COSO яка дозволяла більш

коректно відображати розрахунки та мінімізувати випадки шахрайства.[48; 49].

Підсумовуючи можна зазначити, що на підприємствах оптової торгівлі в цілому й оптовій торгівлі транспортними засобами, зокрема, існують доволі класичні проблеми, загалом це непорозуміння, що виникають під час перевірки підприємства податковими органами, блокування податкових накладних, та відшкодування внесків. Проблеми обліку та контролю в США полягає у відсутності інтегрованих моделей обліку, контролю та планування, тобто більшість підприємств ведуть облік і контроль окремо за етапами, що не враховує взаємозалежність рішень, відсутність стандартних підходів до контролю витрат, оскільки витрати залежать від багатьох чинників. В Європейських країнах проблема обліку і контролю полягає у дефіциті потужностей та ресурсів, коливаннях попиту та низькому рівню цифровізації. Це створює складнощі у достовірності обліку, збільшує витрати, призводить до затримки з визнанням доходів, необхідності формування резервів, збільшення дебіторської заборгованості й фінансових витрат, негативного впливу на можливість ведення точного обліку товарних залишків і своєчасного контролю відвантажень та призводить до виникнення помилок у документації, затримок у доставках і складності в узгодженні даних між партнерами.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ У ТОВ «АВТОГРАД ОДЕСА»

2.1. Загальна характеристика ТОВ «Автоград Одеса»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Автоград Одеса», згідно з протоколом зборів засновників та статутом (Додаток А), було створено 26 грудня 2018 року, на не визначений строк. Предметом діяльності даного товариства є оптова та роздрібна торгівля автомобільними засобами, а також надання послуг з обслуговування та гарантійного ремонту транспортних засобів.

Форма власності підприємства – товариство з обмеженою відповідальністю, код ЄДРПОУ: 42721146. Юридична адреса: Україна, вулиця Інглезі 15Б, Одеса, Одеська область, 65078.

Основний вид діяльності:

45.11 Торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами.

До інших видів діяльності підприємства відносяться:

45.19 Торгівля іншими автотранспортними засобами;

45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;

45.31 Оптова торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів;

46.12 Діяльність посередників у торгівлі паливом, рудами, металами та промисловими хімічними розчинниками;

46.14 Діяльність посередників у торгівлі машинами, промисловим устаткуванням, суднами та літаками;

46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту;

52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту;

52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту;

63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у;

66.21 Оцінювання ризиків та завданої шкоди;

66.22 Діяльність страхових агентів і брокерів;

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;

73.11 Рекламні агентства;

73.12 Посередництво в розміщенні реклами в засобах масової інформації;

77.11 Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів;

77.12 Надання в оренду вантажних автомобілів.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Автоград Одеса» на даний момент володіє правом на продаж транспортних засобів таких марок як: KIA, YUNDAI, SKODA, CHERY, FORD, CITROEN, NISAN, MG, MITSUBISHI, PROUGEOT, INFINITI.

Товариство з обмеженою відповідальністю у своїй діяльності керується наступними законодавчими нормами:

1. Щодо цивільно-правового регулювання (операції купівлі-продажу автотранспортних засобів):

- Цивільний кодекс України [46];
- Закон України «Про захист прав споживачів» [34].

2. Щодо державної реєстрації:

- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»;

- Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» [38].

3. Щодо обліку, оподаткування та складання звітності:

- Податковий кодекс України [12];

- Закон України «Про деякі питання ввезення на митну територію України та проведення першої державної реєстрації транспортних засобів» [16];

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [13];

- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [19-29].

4. Щодо трудового законодавства:

- Кодекс законів про працю України;
- Закон України «Про оплату праці» [35];
- Закон України «Про відпустки» [14].

5. Щодо реклами та маркетингу:

- Закон України «Про рекламу» тощо.

Власником підприємства є Кауфман Олександр Рафаїлович. У ТОВ «Автоград Одеса» розмір статутного капіталу становить 10 000 000 гривень 00 копійок і належить кінцевому бенефіціару на 100%. Відповідно до структури власності на підприємстві кінцевий бенефіціар має змогу здійснювати прямий вплив на прийняття поточних рішень, щодо діяльності компанії.

У власності товариства перебуває 3 салони, кожен з них відповідає за продаж транспортних засобів конкретної марки. Також у кожного із салонів є свій директор, головний бухгалтер. Підпорядкування відбувається наступним чином: директору підпорядковується фінансовий директор, а йому, в свою чергу, головний бухгалтер.

Відповідно до штатного розпису (Додаток Б), на даному підприємстві, є такі структурні підрозділи: відділ апарату управління; фінансовий відділ; відділ продажів; СТО; малярно-рихтувальна дільниця; відділ збуту запасних частин; адміністративно-господарський відділ.

На підприємстві прийняттям на роботу займається відділ кадрів, і для цього необхідно надати резюме та пройти співбесіду, після чого директором підприємства працівник включається до складу структури підприємства наказом на прийняття на роботу (Додаток В), так само відбувається і звільнення працівника із займаної посади (Додаток Г).

Розглянемо на рис. 2.1 більш детально структуру підпорядкування в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Автоград Одеса».

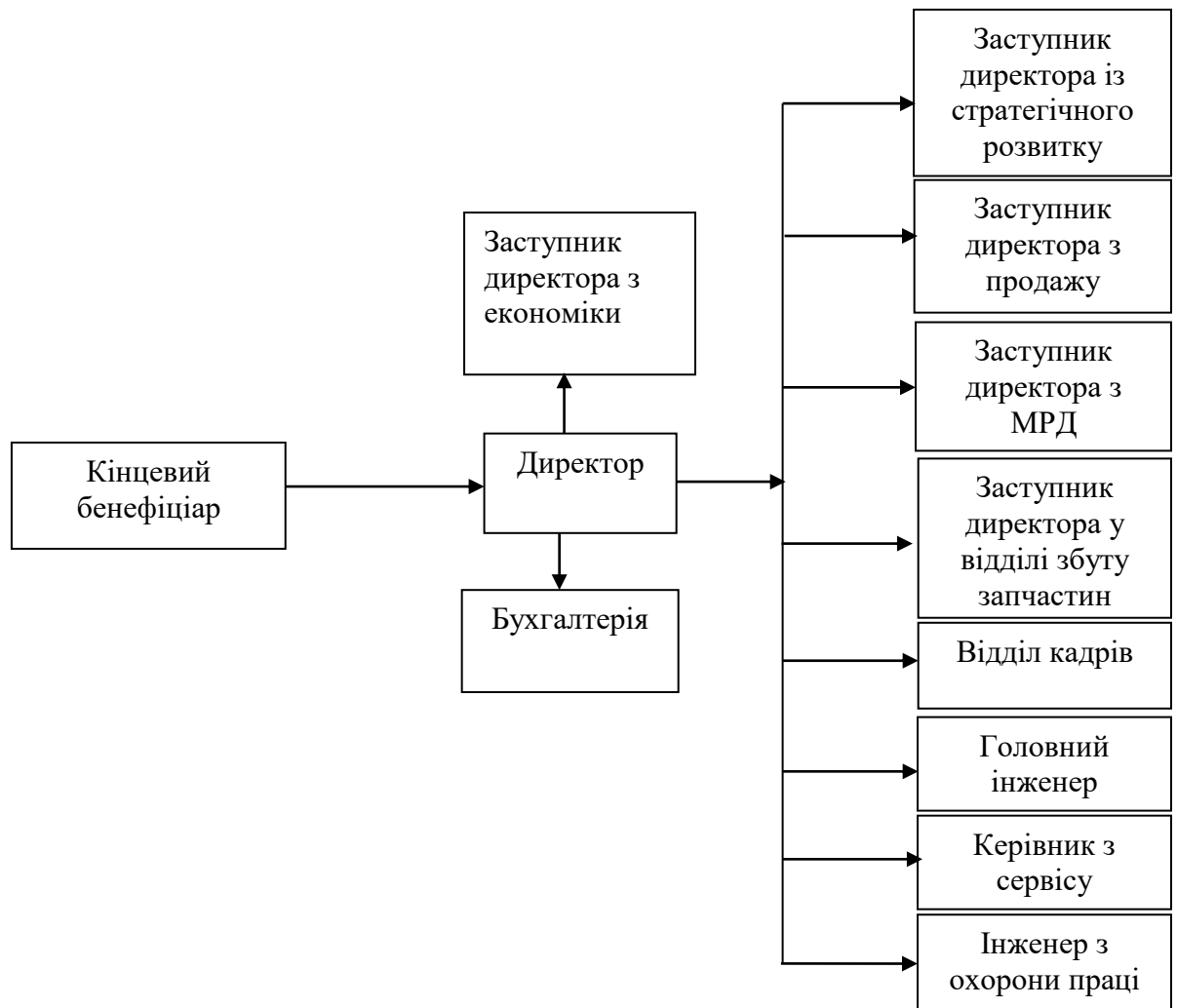

Рис. 2.1. Структура підпорядкування на підприємстві.

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Згідно з наказом № 38 «Про облікову політику на підприємстві» та чинного законодавства – Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відділом бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер. Кількість працівників і особливості їх роботи визначається штатним розписом і затверджується окремим наказом керівника підприємства (Додаток Д). Права та обов'язки головного бухгалтера та усіх посадових осіб бухгалтерії визначається згідно з законом, наказом та посадовими інструкціями. Відділ бухгалтерії структурований таким чином щоб оптимізувати робочий процес.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві відбувається із застосуванням програмного забезпечення ВАФ: Підприємство v.8.3.19.1529. Відповідальність за відповідність реєстрів обліку порядку й способу реєстрації та узагальнення інформації у цій програмі, згідно з вимогами законодавства покладено на головного бухгалтера підприємства.

На даному підприємстві двоє бухгалтерів та головний бухгалтер.

Головний бухгалтер підприємства забезпечує дотримання методологічних засад бухгалтерського обліку, а також займається нарахуванням заробітної плати, лікарняними, оформлення відпускних, звільненнями шляхом підготовки документів для розрахунку, розрахунками компенсації, введенням основних засобів у експлуатацію, здійснює контроль за правильністю відображення даних на рахунках обліку, формуванням всіх видів звітності, а також їх здаванням. Бере участь у відображенні матеріалів, пов'язаних з нестачами та відшкодуваннями втрат, крадіжками і псуванням майна. Головний бухгалтер на підприємстві наділений правом другого підпису.

Перший бухгалтер займається внесенням прибуткових накладних комірника, вносить послуги, що надаються підприємством, розносить виписки банків, у частині списання грошових коштів з поточних рахунків.

Другий бухгалтер веде облік актів виконаних робіт та витратних накладних, здійснює податковий облік, в частині виписки та реєстрації податкових накладних, розносить банківські виписки з надходження грошових коштів у банках.

Згідно з законодавством, а саме: наказом Міністерства фінансів України № 88, усі документи, облікові реєстри, фінансова, статистична та інша звітність повинні бути складені українською мовою. [30]

Зберігаються первинні документи в архіві підприємства. Із метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку й звітності проводиться інвентаризація активів.

Принципи і методи відображення у бухгалтерському обліку окремих активів

і господарських операцій визначено в обліковій політиці підприємства.

Відповідно до Національного положення стандарту бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» підприємством обрано прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів.

Вартісну ознаку предметів, що належить до малоцінних необоротних активів встановлено у сумі до 20000,00 грн, включно. Амортизація за МНМА нараховується у першому місяці використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості. Строки використання, призначення основних засобів, розподіл за групами, а також інформація про встановлену ліквідаційну вартість визначаються при введенні в експлуатацію основних засобів по кожному об'єкту окрему. Первісна ж вартість основних засобів збільшується пропорційна сумі витрат. Також підприємство має право проводити дооцінку основних засобів та необоротних активів на 31 грудня кожного року, але у випадку, якщо їхня залишкова вартість, становить 20% від справедливої вартості.

Згідно з наказом № 3, від 22 січня 2025 року (Додаток Б) на підприємстві створено постійно діючу комісію на прийняття, введення в експлуатацію, передачу та списання основних засобів і інших необоротних активів. До складу комісії входять 4 особи: голова комісії (заступник директора з продажу) та три члени комісії (начальник відділу збуту запасних частин, керівник з сервісу та заступник директора МРД).

Щодо оборотних активів, первісна вартість запасів визначається відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». При відпуску запасів під час продажу та іншому вибутті здійснюється оцінка собівартості перших за часом надходженням запасів за методом ФІФО.

Вартість малоцінних та швидкозношуваних матеріалів, що були передані в експлуатацію, списується з балансу з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації, відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання. Транспортно-заготівельні

витрати включаються у первісну вартість запасів при їх оприбуткуванні та обліковується на тих же рахунках, на яких обліковується запаси.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» поточна дебіторська заборгованість за товари й послуги включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу при необхідності обчислюється величина сумнівних боргів. Величина сумнівних боргів визначається за абсолютною сумою сумнівної заборгованості тобто на підставі аналізу платоспроможності покупців підприємства.

Розглянемо в п. 2.2 особливості ведення обліку в ТОВ «Автоград Одеса».

2.2. Організаційно-методичні підходи до ведення обліку на підприємстві

У ТОВ «Автоград Одеса» використовується безготівкова форма оплати за товари та послуги. Для того щоб отримати товар (автотранспорт) спершу укладається договір купівлі-продажу, зазвичай він за 100-відсотковою передплатою в якому розписується: марка машини, її серійний номер, сторони, що укладають договір, гарантії, ціна, предмет договору, а також відповідальність сторін та додатки, наприклад, сертифікація в якій розписані всі характеристики машини та підтвердження, що ця машина із заводськими деталями. (Додаток Е). На підставі укладеного договору сплачується сума товару, у тому числі ПДВ, у банку за реквізитами у рахунку, що надала компанія.

Підприємство закуповує запчастини у трьох випадках: перший під час гарантійних випадків, другий – коли відбувається замовлення послуги на СТО, третій – страхові випадки.

У першому випадку, де наявна гарантійна несправність авта, замовляється відповідна деталь, після чого СТО виконує роботи із заміни несправної деталі. У даному випадку оплата здійснюється за договором з дилером за гарантійними

випадками і саме він сплачує підприємству за роботи щодо заміни деталі, а також вартість деталі. (Додаток Ж). Після закриття замовлення-наряду за виконані роботи ціна на запчастини фіксується з прайс листі дилера на час закриття робіт. На підприємстві підписано угоду з дилером згідно з якої встановлено вартість, норми часу за яку повинні виконати роботи на СТО. Такі гарантійні випадки оплачуються саме дилером. Для підтвердження виконаних робіт і купівлі запчастин надсилається наказ-наряд на затвердження дилером за яким формується і підписується акт виконаних робіт. (Додаток И).

У разі негарантійного випадку або страхового випадку, за ремонтні роботи, деталі та доставку цих деталей платить замовник або страхова компанія. У даному випадку замовник платить за цінами за запчастини та послуги згідно з прайс листом підприємства.

У підприємства відкрито рахунки у таких банках як: АТ КБ Приватбанк, ПАТ МТБ банк, АТ ПУМБ. (Додатки К, Л).

Закупівля товару на підприємстві відображається з використанням наступних бухгалтерських записів, розглянемо у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Бухгалтерські записи, що використовує підприємство при розрахунках з
постачальниками

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Оприбутковано товар (запчастини, автомобілі)	281	631
2	Податковий кредит з ПДВ підтверджений	6412	6442
3	Податковий кредит з ПДВ не підтверджений	6442	631
4	Проведено оплату постачальнику	631	311
5	Повернення товару	631	281
6	Повернення товару в частині ПДВ	631	6442
7	Реєстрація РК на повернення товару	6412(мінус)	6442 (мінус)
8	Повернення коштів постачальнику	631	311

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Продаж товару та надання послуг на підприємстві відображається з використанням бухгалтерських записів, розглянемо у табл. 2.2 (Додатки М, Н).

Таблиця 2.2

Бухгалтерські записи, що використовує підприємство при реалізації товарів,
послуг

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Відображення доходу від продажу автомобіля, запчастин	361	702
2	Нарахування ПДВ з продажу автомобіля, запчастин	702	6432
3	Зареєстровані податкові зобов'язання	6432	6412
4	Відображення доходу від продажу послуг	361	703
5	Нарахування ПДВ з продажу послуг	703	6432
6	Зареєстровані податкові зобов'язання	6432	6412
7	Списання собівартості реалізованого автотранспорту, запчастин	902	281
8	Оплата від покупця	311	361
9	Аванси покупців за автомобілі, які знаходяться у виробництві за кордоном	311	3771

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Облік грошових коштів на даному підприємстві ведеться відповідно до чинного законодавства, а саме: НП(С)БО, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Розглянемо облік грошових коштів у табл. 2.3 (Додатки П, Р, С, Т).

Таблиця 2.3

Бухгалтерські записи, що застосовуються для обліку грошових коштів

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Надходження від продажу автомобіля, запчастин, послуг	311	361
2	Надходження авансу за автомобіль у виробництві за кордоном	311	3771
3	Повернення від постачальників зайво перерахованих коштів	311	631
4	Надходження відсотків банку	311	732
5	Отримання кредиту	311	531
6	Інші надходження (штрафи)	311	715

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4
7	Поворотна фінансова допомога	311	6851
8	Оплата РКО банку	92	311
9	Оплата постачальникам за запчастини, автомобілі, послуги	631	311
10	Повернення фінансової допомоги	6851	311
11	Повернення кредиту	531	311
12	Сплата відсотків по кредиту	951	311
13	Виплата заробітної плати	661	311
14	Сплата військового збору	642	311
15	Сплата ПДФО	6411	311
16	Сплата ЄСВ	651	311
17	Сплата податку на прибуток	6413	311

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Розглянемо облік лікарняних у табл. 2.4 (Додатки У, Х).

Таблиця 2.4

Бухгалтерські записи, що застосовуються при обліку лікарняних

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Надходження лікарняного листа	313	378
2	Виплата лікарняного листа	663	313
3	Сплата військового збору	642	313
4	Сплата ПДФО	6411	313
5	Сплата ЄСВ	651	313

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Підсумовуючи облік грошових коштів можна дійти висновку, що підприємство проводить розрахунки у безготівковій формі, що відповідає сучасним вимогам фінансової безпеки.

Особливостями діяльності є розмежування операцій на гарантійні та звичайні. У першому випадку витрати відшкодовує дилер, а у другому – платить клієнт. Облік руху коштів ведеться за подвійним записом, а всі операції здійснюються відповідно до НП(С)БО та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Такий підхід забезпечує прозорість і контрольованість фінансових потоків підприємства.

У ТОВ «Автоград Одеса» необоротними активами вважаються автотранспортні засоби будь-якого типу, обладнання та інші засоби. Первинний облік, в свою чергу, ведеться за типовими формами. На підприємстві існує відділи СТО, МРД, ІТ та відділ продажу. На підприємстві також обліковуються орендовані наоборотні активи до них належить: комплект діагностичного обладнання Х-431 PAD3, а також логотип (торгівельна марка). (Додаток Ц)

Амортизація основних засобів відбувається за допомогою прямолінійного методу.

Існують такі групи необоротних активів як: 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», та 15 «Капітальні інвестиції». Згідно цих груп заповнюється додаток до декларації з податку на прибуток, а саме, інформація щодо нарахованої амортизації в якому зазначається номер групи, балансова вартість (ділиться на початок і на кінець звітного періоду), розрахункова сума амортизації за звітний період.

На підприємстві виділяються групи основних засобів згідно з обліком з метою оподаткування: № 3 – будівлі споруди 10 років експлуатації, № 4 – машини та обладнання 5 років експлуатації, № 5 – транспортні засоби 5 років експлуатації, № 6 – інвентар, інструменти, прилади, меблі 4 роки, № 9 – інші основні засоби 12 років, № 11 – малоцінні необоротні активи.

Розглянемо більш детально бухгалтерські записи, що використовуються підприємством для відображення в обліку основних засобів у табл. 2.5 (Додаток Ш).

Таблиця 2.5

Бухгалтерські записи, що використовуються в обліку основних засобів

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Придбання демонстраційного авто	1521	631

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4
2	Податковий кредит з ПДВ не підтверджений	6442	631
3	Податковий кредит з ПДВ підтверджений	6412	6442
4	Оплата постачальнику	631	311
5	Витрати на доставку, реєстрацію	1521	631
6	Введення в експлуатацію	105	1521
7	Нарахування амортизації	92	131
8	Поліпшення авто (тюнінг)	1521	631
9	Поліпшення авто (тюнінг)	105	1521
10	Продаж демонстраційного авто	361	712
11	ПДВ з продажу	712	6432
12	Зареєстровані податкові зобов'язання	6432	6412
13	Списання зносу	131	105
14	Списання залишкової вартості	286	105
15	Списання залишкової вартості при продажу	943	286
16	Надходження коштів від покупця	311	361

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

На підприємстві на рахунку 11 обліковуються інші необоротні матеріальні активи. Цей рахунок використовують для окремих видів засобів, що не є основними та вартість яких не перевищує, 20000,00 грн, але використовується довше ніж рік. (Додатки Щ, Ю). На 112 субрахунку знаходяться офісні меблі (столи, стільці тощо), побутова техніка, кавова машина, планшети менеджерів для роботи з клієнтами, товарне обладнання (стенди, брендові стійки).

Амортизація на даному рахунку нараховується за методом списання при введенні в експлуатацію одразу на всю вартість ІНМА, тобто, – 100% з віднесенням на витрати підприємства згідно з обліковою політикою підприємства.

Розглянемо більш детально операції на субрахунку 112, у табл. 2.6:

Таблиця 2.6

Бухгалтерські записи, що використовуються в обліку МНМА

№	Господарські операції	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Придбання МНМА	153	631
2	Податковий кредит з ПДВ не підтверджений	6442	631
3	Податковий кредит з ПДВ підтверджений	6412	6442

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4
4	Оплата постачальнику	631	311
5	Введення в експлуатацію, якщо це капітальні інвестиції	112	153
6	Нарахування амортизації 100% при введені в експлуатацію	92	1321
7	Нарахування амортизації 100% при введені в експлуатацію	93	1321
8	Списання МНМА після використання	1321	112

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Також на даному підприємстві проводиться ремонт орендованих приміщень (салону), що обліковується на субрахунку 117. (Додаток Я). Відповідно до наказу Міністерства фінансів України № 561, витрати орендаря, пов'язані з поліпшенням орендованого приміщення, які призвели до майбутньої одержаної вигоди, відображаються як капітальні інвестиції орендарем шляхом створення інших необоротних матеріальних активів. Такі витрати відображаються як первісна вартість і зараховується до складу основних засобів нового об'єкта відповідної групи. Амортизація нараховується пропорційно, щомісячно протягом 20 років, а саме 240 місяців. Якщо розірвати достроково такий договір, то залишкова амортизація за ті строки, що залишились до повних 20 років, списується орендарем за рахунок чистого прибутку і буде вважатися збитком, а також, в свою чергу, відшкодовується ПДВ. Розірвавши договір орендар несе збитки для підприємства, що можуть призвести до втрати ліцензій, майна і довести компанію до банкрутства.

Розглянемо операції на субрахунку 117 у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Бухгалтерські записи, що використовуються в обліку ІНМА

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Придбання ІНМА	153	631
2	Податковий кредит з ПДВ не підтверджений	6442	631

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4
3	Податковий кредит з ПДВ підтверджений	6412	6442
4	Введення об'єкта в експлуатацію	117	153
5	Нарахування амортизації при використанні адміністрацією	92	132
6	Нарахування амортизації при використанні відділом збуту	93	132

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

На 127 субрахунку знаходиться ліцензія, котра дає право на обслуговування автомобілей від офіційного імпортера чи виробника (дилера), яка використовується при участі в тендерах від державних програм. На даному підприємстві було виграно на конкурсній основі тендер на обслуговування транспортних засобів працівників правоохоронних органів, – поліції (Додатки АА, АБ, АВ).

Розглянемо інші нематеріальні активи, що знаходяться на 127 субрахунку у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Бухгалтерські записи, що використовуються в обліку нематеріальних активів

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	Придбання ліцензії	154	631
2	Податковий кредит з ПДВ не підтверджений	6442	631
3	Податковий кредит з ПДВ підтверджений	6412	6442
4	Введення об'єкта	127	154
5	Нарахування амортизації сертифікату	93	133

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

На даному підприємстві амортизація нараховується щомісячно з використанням прямолінійного методу. Це дозволяє відслідкувати правильність відображення витрат.

Проаналізувавши облік необоротних активів можна дійти до такого висновку, що на підприємстві до необоротних активів належить транспортні

засоби, обладнання, меблі та торгівельні марки. Первинний облік здійснюється за типовими формами. Амортизація нараховується прямолінійним методом, що дозволяє рівномірно розподілити вартість активів протягом строку їх використання. Для малоцінних активів застосовується 100% списання вартості при введенні в експлуатацію. У випадку поліпшення орендованого майна витрати визнаються капітальними інвестиціями. Такий порядок обліку дозволяє змогу об'єктивно визначити реальну вартість майна підприємства та раціонально планувати витрати на його оновлення.

Запаси у ТОВ «Автоград Одеса» являють собою товари (автомобілі та деталі до них), матеріали для ремонту автотранспортних засобів та допоміжні матеріали. Облік у цій галузі ведеться за типовими формами. Вибуття запасів відображається накладними на відпуск. Підприємство кожного року проводить інвентаризацію. (Додаток АГ). Оскільки підприємство продає автомобілі, то слід зазначити, що до запасів даного підприємства належать:

- чохли для крісел автомобілів необхідних для захисту сидінь, оскільки вони, зазвичай, виготовлені із шкіри і мають властивість псуватися під дією високих температур на сонці;
- миюча паста, що застосовуються СТО для очищення поверхонь від залишку мастильних засобів таких як: мазут, смола, олива та інших дуже їдких речовин, що використовуються для технічного обслуговування автотранспортних засобів. Ці миючі засоби використовують там, де звичайні засоби не зможуть видалити залишки;
- миючі засоби звичайного застосування для миття транспорту;
- фарби для фарбувальних камер (Додаки АД, АЖ);
- дистильована вода для ремонту аккумуляторів, а саме: регулювання електролітичного рівня, для профілактичних заходів таких як промивка систем охолоджень машини, і використання для омивання скла;
- бензин для заправки авто з метою переміщення. (Додатки АИ, АК, Ф).

Розглянемо бухгалтерські записи, що використовуються в обліку запасів у табл. 2.9 (Додатки АЛ, АМ).

Таблиця 2.9

Бухгалтерські записи, що використовуються в обліку запасів

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Оприбуткування матеріалів від постачальника (підномерні таблички)	201	631
2	Оприбуткування бензину та ДП	203	631
3	Оприбуткування МШП (комбінезони)	221	631
4	Оприбуткування запчастин, автомобілів	281	631
5	Податковий кредит з ПДВ не підтверджений	6442	631
6	Податковий кредит з ПДВ підтверджений	6412	6442
7	Списання матеріалів під номерні таблички	93	201
8	Списання бензину на товарні авто та ДП на фарбувальну камеру та евакуатор	93	203
9	Списання МШП (комбінезонів)	93	221

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Проаналізувавши облік запасів встановлено, що запаси на підприємстві представлені автомобілями, витратними матеріалами, запчастинами, та допоміжними засобами для СТО. Їх рух контролюється за типовими формами. Підприємство щороку проводить інвентаризацію для підтвердження фактичної наявності товарно-матеріальних цінностей. Вибуття запасів фіксується через накладні, а витрати на матеріали відображаються у собівартості товарів й послуг. Такий підхід забезпечує точність у визначенні вартості запасів і запобігає зайвим чи необґрунтованим витратам.

Облік заробітної плати у ТОВ «Автоград Одеса» відбувається відповідно до чинного законодавства.

Формування витрат на оплату праці являє собою нарахування заробітної плати, інших виплат таких як: премії, доплати, надбавки. Вони відображаються у бухгалтерії як витрати згідно з нормами національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Згідно з наказом №1 на підприємстві були встановлені строки виплати заробітної платні: авансова частина 21 числа цього місяця і основна частина 6 числа наступного місяця [35]. Ці дати обрані відповідно до законодавства, а саме до статті 115 Кодексу законів про працю та статті 24 Закону України «Про оплату праці», з урахуванням цих норм необхідно зазначити, що заробітну плату необхідно виплачувати не рідше 2 разів на місяць а інтервал між виплатами не повинен сягати більше ніж 16 календарних днів, але необхідно врахувати те, що основна заробітна плата повинна бути виплачена не пізніше 7 числа наступного місяця.

Якщо строк виплат перепаде на вихідний чи святковий день, то тоді заробітна плата повинна бути виплачена в день перед вихідними або святковими. [3; 35]

На даному підприємстві заробітна плата обчислюється за ставками, суми заробітної плати зазначено у штатному розписі в якому вказано: назву структурного органу, назву посади (професії), код за класифікатором професій, кількість штатних одиниць, посадовий оклад, місячний фонд заробітної плати за посадовими окладами. Цей штатний розпис підписується головним бухгалтером та директором підприємства.

У разі змін у заробітній платі чи у кількості штатних одиниць, формується наказ про внесення змін до штатного розпису, в якому вказується, коли було внесені зміни та був затверджений наказ, в яких штатних структурах були зміни, і після цього відбудеться нове формування щомісячного фонду заробітної плати з корекцією штатних одиниць, якщо вони змінювались або заробітної плати після чого цей наказ підписується директором підприємства і головним бухгалтером після ознайомлення (Додатки АН, АП, АР).

На підприємстві існує система преміювань, згідно з якої для осіб, котрі працюють, нараховують премії. Премії виплачуються постійно (щомісячно) фіксованою сумою. Для того щоб отримати премію подаються списки на

преміювання. Після чого директор формує наказ на преміювання і підписує його, після ухвалення видається премія (Додатки АС, АТ).

Після нарахування заробітної плати та додаткової заробітної плати відбувається виплата її працівникам на банківські картки. (Додаток АУ).

Для того щоб було можливо нараховувати заробітну платню працівникам необхідно підприємству укласти договір з банком, після чого банк відкриває карткові рахунки для кожного працівника, а підприємство тоді щомісячно перераховує загальну суму заробітної плати, після чого банк перераховує суми на карткові рахунки згідно з заробітного проекту (зазначаються суми заробітних плат), який докладається як додаток під час укладання договору з банком.

На даному підприємстві заробітний проект знаходиться в АТ Приват банк. (Додатки АФ, АХ, АЦ).

Система із заробітним проектом дуже зручна оскільки це – спрощення виплат, яке не потребує видавати готівку з каси (на підприємстві немає каси), бухгалтеру зручніше робити один переказ замість того щоб вести розрахунки з кожним працівником окремо. Також це безпека в сенсі зменшення обігу готівки та мінімізації ризиків крадіжок під час видачі коштів чи помилок при видачі готівки. Зручність для працівників, оскільки вони отримують свою заробітну плату на картки, це дає їм змогу зняти готівку у будь-якому зручному місці, можливість розраховуватися у безготівковому порядку на касі підчас покупок за допомогою онлайн оплати. Також бувають додаткові бонуси від банку такі як пільги для кредитів у цих банках для працівників, також можливість банком вводити систему кешбек, знижок на покупки. У деяких банків також є можливість робити акційні дії та встановлення заробітної плати з безкоштовним обслуговуванням доки працівник працює на підприємстві або доки підприємство не змінює банк. Держава почала боротися з тіньовою економікою: через державні органи (податкову службу) проводяться перевірки фізичних та юридичних осіб на предмет не задекларованих доходів та не сплати податків. Тому зарплатний

проект є методом прозорості згідно з яким підприємство окрім того, що здає податкову декларацію ще й відображає офіційно через банки, що податки були нараховані правильно і відповідно до встановлених підприємством заробітних плат, показує, що працює згідно з законодавством і є законослухняним платником податків.

Це були плюси заробітного проекту, а тепер перейдемо до мінусів.

Для підприємства вважаються мінусами укладання договору з банком і дотримання умов банку, якщо банк не обслуговує банківські картки працівників безкоштовно, то це додаткові витрати котрі покладаються на підприємство, також серед мінусів є технічні збої які виникають у банків доволі часто, це призводить до того заробітна плата може затримуватися. Довести, що відбувся збій, саме в банку, оскільки банківські працівники можуть не підтвердити, що в них збій, тому що це може зашкодити репутації банку та необхідності відшкодування збитків банком підприємству. Відповідно до Кодексу законів про працю, а саме статті 265 за прострочення термінів виплати заробітної плати накладається штраф у розмірі від 1 до 3 мінімальних зарплат, а також компенсація працівнику за весь період затримки. Якщо це систематична неоплата праці, то це вже кримінальна відповідальність відповідно до статті 175 кримінального процесуального кодексу України, це може бути штраф від 500-1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, або можливі виправні роботи до 2 років чи позбавлення права займати окремі посади строком до 2 років за рішенням суду, а у найгіршому випадку навіть позбавлення волі до п'яти років. Оскільки на даний момент триває надзвичайний стан (воєнний стан), то це є обтяжуючими обставинами, тому суд буде приймати із здебільшого більш тяжкі ухвали чи вирoki [3; 6].

Вплив війни також зробив свої корективи в банківській сфері, оскільки починаючи з 2022 року відбувалися блекаути і це вплинуло на те, що банки починали не постійно працювати і навіть онлайн-банкінг був не доступний, оскільки не було живлення на сервери, і данні клієнтів не могли з'єднатися з

банками і працівники не могли зняти готівку, чи оплачувати покупки онлайн.

Для працівника мінусами можна вважати комісії за зняття коштів у чужих банках, також на даний момент існує не зручність для старшого покоління з використанням карток, оскільки вони звикли до готівкових розрахунків, ризики блокування карток, наприклад, якщо банк запідозрив ознаки шахрайських транзакцій, переказів, або, якщо у працівника є штрафи, за які він не знає, то його картку можуть заблокувати за рішенням суду і після чого потрібно буде звертатися до судових органів та органів виконавчої влади і тільки після цього розблокують картку.

На підприємстві також проводяться утримання – ПДФО, військового збору.

ТОВ «Автоград Одеса» для того щоб відслідковувати явки на роботу своїх співробітників веде облік за допомогою «Табеля обліку використання робочого часу» в ньому вказується: табельний номер, ПІБ та посада, відмітки про явки чи неявки за числами місяця (годин), відпрацювання за місяць всього неявок, причини неявок (основна та додаткова відпустка, відпустка у зв'язку з навчанням чи творчі, відпустки без збереження заробітної плати на період припинення виконання роботи, переведення на неповний робочий день, тимчасове переведення на інше робоче місце) і вказується оклад.

Табель ведеться впродовж місяця, з розподілом на 2 частини, де перша частина – до авансу, а наступна – до основної виплати заробітної плати. Це зроблено для того щоб було легше відслідковувати використання робочого часу. Відмітки працівників відбуваються шляхом повідомлення відділу кадрів про те, що працівник на робочому місці, також повідомляють причини неявки. Це дозволяє бухгалтеру розрахувати заробітну платню відповідно до часу за яким працівник виконував роботу.

На підприємстві відпускні формуються відповідно до законодавства, а саме: статті 79 Кодексу законів про працю та статті 10 Закону України «Про відпустки». Графік відпусток складається за участі головного бухгалтера та директора. В свою

чергу, погодження місяця в який робітник може піти у відпустку узгоджується в поєднанні з діяльністю підприємства та бажаннями співробітника, після чого особа розписується у графіку. Для того щоб не було використання одного і того ж місяця для відпустки, підприємство кожного року створює новий графік і кожен працівник зможе заново обрати місяць для відпустки. Це може бути осінній, весняний, зимовий або літній період. Також існує пріоритетність згідно з якою підприємство дає змогу обрати місяць відпустки – вагітним жінкам, жінкам з неповнолітніми дітьми (якщо є), учасникам бойових дій, самотніми матерями, інвалідам тощо. Роботодавець зобов'язаний повідомити працівника про початок відпустки не пізніше ніж за 2 тижні до початку відпустки. (Додаток АШ).

Оплата відпускних відбувається за 3 календарних днів до початку відпустки, а якщо день виплати припадає на вихідний чи святковий, то тоді кошти перераховуються за день до вихідного чи свята. Для вирахування відпускних необхідно розрахувати середню заробітну плату за день відповідно до Порядку №100 [33].

Податки нараховуються та утримуються з суми відпускних, так само як і на заробітну плату, тобто ПДФО, військовий збір та ЄСВ. (Додаток АЩ).

У зв'язку з дією військового стану святкові дні відсутні, тому розрахунки середньої заробітної плати ведуться без зняття святкових календарних днів., так як усі дні являються робочими, крім вихідних.

Під час воєнного стану відбулися обмеження у відпустках та святкових днях. Це стосується щорічної основної відпустки, під час дій воєнного стану щорічна відпустка може бути обмежена роботодавцем на 24 календарні дні. (Додаток АЮ). Якщо у працівника є законні підстави мати довшу за кількістю днів відпустку, то невикористані дні можуть бути перенесені після завершення або скасування достроково воєнного стану [36]. Якщо працівник набув статус ВПО, тобто особи, що була тимчасово переміщена чи виїхала за кордон, то така особа має право взяти відпустку без збереження заробітної плати, тривалість даної

відпустки може сягати до 90 календарних днів. Існує можливість роботодавцем відмовити у наданні відпустки, але за згодою працівника, і у тому випадку, якщо працівник має більше ніж 24 календарні дні відпустки. Це не стосується вагітних жінок, котрі мають граничні строки перед пологами. Під час дії воєнного стану також призупинено норму про вихідні й святкові дні [36].

Розглянемо бухгалтерські записи, що використовує підприємство для обліку праці та її оплати у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Бухгалтерські записи, що використовуються в обліку праці та її оплаті

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Нарахування заробітної плати адміністративним працівникам	92	661
2	Нарахування заробітної плати відділу продажу	93	661
3	Нарахування лікарняних 5 перших днів	949	663
4	Нарахування лікарняних за рахунок фонду	378	663
5	Утримання з працівника ПДФО	661	6411
6	Утримання з працівника військового збору	661	642
7	Утримання з працівника ПДФО з лікарняного	663	6411
8	Утримання з працівника військового збору з лікарняного	663	642
9	Нарахування ЄСВ роботодавцем з зарплати АУП	92	651
10	Нарахування ЄСВ роботодавцем з зарплати відділу збуту	93	651
11	Нарахування ЄСВ роботодавцем з лікарняного	949	651
12	Виплата заробітної плати	661	311
13	Виплата лікарняного перші 5 днів.	663	311
14	Надходження фінансування лікарняного	313	378
15	Виплата лікарняного співробітнику за захунок фонду	663	313
16	Перерахування військового збору з лікарняного	642	313
17	Перерахування ПДФО з лікарняного	6411	313
18	Перерахування ЄСВ	651	311
19	Перерахування військового збору із заробітної плати	642	311
20	Перерахування ПДФО із заробітної плати	6411	311
21	Нарахування по аліментам	661	6853
22	Перерахування по аліментам	6853	311

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Підсумовуючи облік оплати праці можна зробити такі висновки: оплата праці в ТОВ «Автоград Одеса» проводиться відповідно до норм законодавства про працю; заробітна плата виплачується двічі на місяць через зарплатний проект у банку, що мінімізує ризики, пов'язаними з готівковими операціями; для обліку робочого часу використовують табелі; на підприємстві діє система преміювання; усі податки та збори нараховуються та утримуються відповідно до законодавства; під час воєнного стану підприємство забезпечує стабільну оплату праці, дотримання строків і законодавчих норм.

Облік витрат на підприємстві має низку специфічних особливостей, пов'язаних із високою вартістю товарів, значними витратами на обслуговування клієнтів, рекламу та сервісне забезпечення.

У бухгалтерському обліку витрати групують на прямі – це ті, що напряду формують собівартість автомобіля та непрямі – це ті, що вважаються адміністративні збутові, сервісні і вони знаходять відображення на 9 класі рахунків. Це субрахунок 902, 92, 93, 949, 948, 951, 952, 98. (Додаток АЯ).

Також до витрат відносяться витрати, що виникають під час тендерів. Дане підприємство виграло тендера на обслуговування транспортних засобів патрульної поліції та комунальних підприємств. Тому дане підприємство також підпадає під дію Закону України «Про публічні закупівлі», оскільки цей тендер був реалізований через систему Prozorro, це гарантує перший етап прозорості, оскільки в цій системі показується хто і на яку суму виграв тендера [37]. (Додаток БА). Також задля того щоб не було зловживань та неефективного використання коштів договором було визначено те, що підприємство буде за власний кошт ремонтувати транспортні засоби поліції та комунальних служб, а після надання підприємством звітності і доказів про виконані роботи вже держава відшкодовуватиме вартість послуг та деталей. Дана форма договору застосовується як дуже ефективно використання бюджетних коштів, оскільки виникає відсутність нецільового використання коштів. Це дієва форма під час

воєнного стану, однак у цьому варіанті є і недоліки, оскільки після виграшу тендеру і укладання договору відбувається фіксація ціни на закупівлю деталей на момент підписання договору, тому, якщо ситуація на ринку не стабільна, то при відшкодуванні коштів державою буде відшкодована тільки сума за фіксованою ціною, а не за нестабільною ринковою ціною. Тому у підприємства через це виникатимуть збитки при формуванні фінансового результату.

Витрати відображаються у даному випадку на рахунках (субрахунках) 902, 92, 93, 949, 948, 951, 952 (Додатки ББ, БВ, БГ).

Розглянемо більш детально бухгалтерські записи, що використовує підприємство для обліку витрат у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Бухгалтерські записи, що використовуються під час обліку витрат

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Списання собівартості запчастин, автомобілів	902	281
2	Нарахування заробітної плати адміністративним працівникам	92	661
3	Нарахування ЄСВ	92	651
4	Списані послуги зв'язку	92	631
5	Нарахування витрат майбутніх періодів КЛЮЧІ	92	39
6	Списані банківське РКО	92	311
7	Нарахована амортизація	92	131
8	Нарахування заробітної плати працівникам відділу збуту	93	661
9	Нарахування ЄСВ	93	651
10	Нарахована амортизація основних засобів	93	131
11	Нарахована амортизація НМНА	93	1321
12	Нарахована амортизація сертифікату	93	133
13	Списані послуги з ремонту ОЗ	93	631
14	Списані послуги оренди будівлі	93	631
15	Списані послуги реклами ГУГЛ	93	631
16	Списані транспортні послуги	93	631
17	Списано комунальні послуги	93	631
18	Нарахування ЄСВ роботодавцем з лікарняного	949	651
19	Нараховані штрафи ДФС	948	6415
20	Нараховані відсотки банком за кредитом	951	311
21	Нараховані відсотки з фінансового лізингу	952	6852

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Проаналізувавши облік витрат на підприємстві можна відмітити, що витрати обліковуються на рахунках та субрахунках 902, 92, 93, 949, 948, 951, 952, що дозволяє визначити собівартість реалізованих товарів й наданих послуг, висвітлити результати операційної та фінансової видів діяльності. Раціональне ведення обліку витрат допомагає підприємству своєчасно оцінювати ефективність своєї діяльності та запобігати фінансовим витратам.

Особливість обліку доходів і фінансових результатів полягає у тому, що дохід визнається тільки тоді, коли відбувається момент переходу права власності на транспортний засіб від продавця до покупця. Відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» дохід відображається, якщо покупцю передано ризики і вигоди власності, сума доходу достовірно визначена, існує впевненість у надходженні економічних вигод (коштів). Для обліку доходів використовуються рахунки 70 «Дохід від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 73 «Інші фінансові доходи».

Фінансовий результат формується за формулою: Дохід від реалізації – Собівартість - витрати діяльності + інші доходи- інші витрати. [28]

Розглянемо більш детально бухгалтерські записи, що використовується на підприємстві для обліку доходів і фінансових результатів, що наведені у табл. 2.12. (Додатки БД, БЕ, БЖ, БИ).

Таблиця 2.12

Бухгалтерські записи, що використовує підприємство для обліку доходів, витрат і фінансових результатів

№	Господарська операція	Бухгалтерський запис	
		Д	К
1	2	3	4
1	Списується дохід від реалізації товарів	702	791
2	Списується дохід від реалізації послуг	703	791
3	Вирахування при поверненні товару	791	704
4	Списується дохід від реалізації основних засобів	712	791
5	Списується дохід від операційної оренди активів	713	791
6	Списується дохід від отриманих штрафів	715	791
7	Списується дохід від списання кредиторської заборгованості	717	791
8	Списується дохід від наданої безоплатно фінансової допомоги	719	791

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4
9	Списуються відсотки банку отримані підприємством	732	792
10	Списується собівартість реалізованих товарів	791	902
11	Списуються адміністративні витрати	791	92
12	Списуються витрати на збут	791	93
13	Списується собівартість реалізованих основних засобів	791	943
14	Списується дебіторська заборгованість	791	944
15	Списується оплата пені	791	948
	Списуються інші витрати операційної діяльності	791	949
16	Списується податок на прибуток	791	981
17	Списуються відсотки сплачені банку	792	951
18	Списуються інші фінансові витрати	792	952

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Проаналізувавши облік доходів і фінансових результатів можна дійти таких висновків, що доходи визнаються після переходу права власності на транспортний засіб до покупця. Це гарантує достовірність фінансових показників. Фінансовий результат формується шляхом зіставлення доходів і витрат, що дозволяє оцінити ефективність господарської діяльності з коригуванням планових показників обсягу продажу у наступних періодах та скороченню не прямих витрат.

Оскільки досліджуване підприємство відноситься до малих, воно складає фінансову звітність з використанням двох уніфікованих форм – балансу та звіту про фінансові результати. (Додаток БК)

Підприємство також складає податкові декларації з податку на прибуток та ПДВ. Податкова декларація з податку на прибуток містить у собі інформацію про суми отриманих прибутків впродовж звітного року, фінансового результату до оподаткування (прибуток або збиток), визначеного у фінансовій звітності, податкові різниці, кінцевий об'єкт оподаткування та суму нарахованого податку на прибуток. (Додаток БЛ).

Податковий облік з ПДВ передбачає виписку податкової накладної за першою подією: отримання коштів від покупця або відвантаження товару чи

надання послуг покупцю. Визначення дати першої події відбувається шляхом аналізу бухгалтером документації. Існує два види визначення дати: в першому випадку, якщо першою дією є отримання оплати, то береться дата надходження коштів; якщо раніше відбулося відвантаження, то тоді береться дата ТТН чи видаткової накладної.

Така модель обліку дозволяє підприємству невідкладно нараховувати податкові зобов'язання і не чекати кінцевих розрахунків, також цей метод дозволяє забезпечити надходження податків до бюджету.

Процес виписки податкової накладної можна поділити на декілька етапів першим буде визначення моменту виникнення податкових зобов'язань. Як вже було зазначено, дати визначаються за оплатою від покупця або відвантаження. (Додаток БМ). Після визначення першої події складається податкова накладна в електронній формі із застосуванням електронного підпису. Сама податкова накладна повинна містити: дату складання документу, повну назву продавця і покупця, їх ідентифікаційні податкові номери, номенклатуру товару або послуг, кількість, ціну без урахування ПДВ, окремо суму податку і загальну суму з ПДВ, код УКТ ЗЕД або ДКПП, а також ставку ПДВ. Слід зазначити те, що податкова накладна складається в єдиному екземплярі продавцем і реєструється в Єдиному реєстрі податкових накладних після чого покупець отримує право на податковий кредит.

Реєстрація податкової накладної здійснюється шляхом відправлення через програмне забезпечення (М.Е.Дос) до центральної бази ДПС. Після підтвердження прийняття накладної з'являється квитанція №1 та №2, які підтверджують виконання зобов'язань з реєстрації. Підприємство зобов'язане зареєструвати податкову накладну в ЄРПН не пізніше через 15 календарних днів з дати складання. Не своєчасна реєстрація тягне за собою фінансові санкції у вигляді штрафу. Якщо до 15 днів прострочення, то штраф сягатиме близько 2% від суми ПДВ, але не менше 170 гривень, у випадку, коли більше ніж 60 днів, 25% від суми

ПДВ, якщо взагалі не відбулося реєстрації податкової накладної, тоді сума штрафу сягатиме 50% від суми податкового зобов'язання. Слід також зазначити те як відображаються операції у податковому та бухгалтерському обліку, тобто у день коли складається ПН продавцем визнається податкове зобов'язання, а покупцем, в свою чергу, податковий кредит, але вже після реєстрації документів.

Підприємство також складає статистичну звітність – звіт про товарооборот торгової мережі. (Додаток БН).

2.3. Напрями удосконалення системи обліку

У системі обліку необоротних активів підприємству необхідно впровадити систему внутрішнього моніторингу ефективності використання таких активів. Також доречно автоматизувати документування ремонтів і поліпшення транспортних засобів.

У частині обліку запасів, рекомендується запровадити принцип «товар у дорозі», – для правильного відображення в обліку автомобілів, що перебувають на транспортуванні або митному оформленні.

Також можна деталізувати аналітичний облік товарів з метою оцінки обігу товарів (визначення швидкості продажів різних моделей), що допоможе оптимізувати асортимент і складські запаси.

У системі обліку грошових коштів та розрахункових операцій рекомендується додати внутрішній платіжний календар, який дозволить удосконалити систему планування та контролю грошових потоків. Це актуально при значних сумах передплат постачальників та відстрочках платежів від покупців.

Для відображення господарських операцій з довгостроковими кредитами рекомендуємо використовувати рахунок 50 «Довгострокові позики», а не 531 «Зобов'язання з фінансової оренди».

Відповідно, одержання довгострокового кредиту рекомендуємо відображати наступним бухгалтерським записом:

Д 311 К 50.

Також слід посилити контроль за дебіторською заборгованістю та створити реєстр боржників з розподілом за строками прострочення.

З метою покращення обліку доходів і фінансових результатів рекомендуємо формувати Звіт з рентабельності за кожним напрямом оптової діяльності. Це важливо для контролю за прибутком та для оперативного управління.

В управлінському обліку запровадити аналіз фінансових результатів за центрами прибутку. Передбачити реєстр у вигляді Google таблиць та Excel для відображення доходів у момент переходу права власності на транспортний засіб під час передачі авто покупцеві.

Також можна з метою вдосконалення обліку залучати штучний інтелект шляхом введення чіткого алгоритму для автоматичного заповнення реквізитів договорів чи актів та звітності, це полегшить діяльність бухгалтерів, і мінімізує кількість помилок. Оскільки ІІІ тільки розвивається бухгалтерам все одно залишиться необхідність перевіряти правильність заповненої документації.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АВТОГРАД ОДЕСА»

3.1. Аналіз показників діяльності ТОВ «Автоград Одеса»

Для проведення аналізу фінансових показників скористаймося формами пробного балансу, що наведені у (табл. 3.1), які дозволять виявити співставність даних звітності і побудувати пробний баланс і звіт про фінансові результати.

Таблиця 3.1

Пробний баланс ТОВ «Автоград Одеса» станом на 31.12.2024 року

№	Стаття балансу	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення (+/-)	Відносне відхилення, %
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВ				
2	I. Необоротні активи	41 821,0	38 605,4	-3 215,6	- 7,69
3	II. Оборотні активи	64 524,0	81 480,1	16 956,1	+26,28
4	III. Необоротні активи	-	-	-	-
5	БАЛАНС	106 345,0	120 085,5	13 740,5	+12,92
6	I. Власний капітал	10 453,9	10 958,8	504,9	+4,83
7	II. Довгострокові зобов'язання	2 544,1	2 511,3	-32,8	-1,3
8	III. Поточні зобов'язання	93 347,0	106 615,4	13 268,4	+14,21
9	БАЛАНС	106 354,0	120 085,5	13 740,5	+12,92

Джерело: складено автором за даними «ТОВ Автоград Одеса».

На підставі складеного пробного балансу у табл. 3.1 за показниками з фінансової звітності станом на 2024 рік можна дійти висновку про те, що данні співставні.

Активи повністю дорівнюють пасиву. Це свідчить про правильність відображення даних обліку та правильність ведення бухгалтерського обліку.

Розглянемо пробний звіт про фінансові результати ТОВ «Автоград Одеса» у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Пробний звіт про фінансові результати ТОВ «Автоград Одеса» за 2024 рік

№	Стаття	2024 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення (+/-)	Відносне відхилення, %
1	2	3	4	5	6
1	Чистий дохід	260 649,0	143 715,2	+116933,8	+44,86
2	Інші операційні доходи	2809,2	3999,1	-1189,9	-42,36
3	Інші доходи	198,6	168,7	+29,9	+15,05
4	Разом доходи	263 656,8	147 883,0	+115 773,8	+43,91
5	Фінансовий результат до оподаткування	655,4	806,1	-150,7	-22,99
6	Податок на прибуток	-150,5	-	-	-
7	Чистий прибуток	504,9	806,1	-301,2	-59,65

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Під час оцінки фінансової звітності ТОВ «Автоград Одеса» у табл. 3.2 було встановлено:

Чистий дохід станом на 2024 рік збільшився на 44,86%, що може свідчити про покращення обсягів рентабельності продажу товарів.

Водночас інші операційні доходи зменшились на 42,36%, що може свідчити про те, що скорочуються разові чи непрофільні надходження. Сукупний дохід підприємства зріс на 43,91%. Таким чином, можна зазначити що фінансовий потік від основної діяльності покращився.

Попри зростання доходів, фінансовий результат знизився на 22,99%, а чистий прибуток скоротився 59,65%, що свідчить про істотне збільшення витрат.

Якщо розглядати тенденцію в цілому, то можна зазначити те, що підприємство має досить позитивну динаміку доходів, проте значне скорочення прибутковості свідчить про неефективне управління витратами або зростання собівартості.

Проаналізуємо склад структури та динаміки власного капіталу у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу 31.12.2024 року

№	Показник	Сума, тис. грн.			Питома вага, %		
		на початок року	на кінець року	абсолютне відхилення (+,-)	на початок року	на кінець року	абсолютне відхилення (+,-)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Власний капітал – усього	10 453,9	10 958,8	504,9	100.00	100.00	-
2	Зареєстрований капітал	10 000	10 000	0	95,66	91,25	-4,41
3	Капітал у дооцінках	-	-	-	-	-	-
4	Додатковий капітал	735,6	735,6	0	7,04	6,71	-0,32
5	Резервний капітал	-	-	-	-	-	-
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-281,7	223,2	-58,5	-2,69	2,04	4,73
7	Неоплачений капітал	-	-	-	-	-	-
8	Вилучений капітал	-	-	-	-	-	-

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Враховуючи проаналізовані результати у табл. 3.3 можна зробити такі висновки: власний капітал підприємства збільшився з початку року з 10 453,9 тис. грн до 10 958,8 тис. грн, приріст відбувся на 504,9 тис. грн, що становить 4,8%. Основним джерелом приросту був чистий прибуток, що склав 504,9 тис. грн.

Зареєстрований капітал залишився без змін, що може свідчити про відсутність змін у структурі власності. На початок року зареєстрований капітал становив 95%, а на кінець – 91% від власного капіталу ТОВ «Автоград Одеса» за рахунок збільшення він просів за цей рік на 4,41 відсоткових пункти.

У додатковому капіталі не відбулося жодних змін, що вказує на стабільність інвестиційної бази та відсутність активів, що необхідно було б дооцінювати.

У нерозподіленому прибутку відбулося збільшення, що може свідчити про те, що підприємство ліквідувало непокрите збитки минулих періодів та формування позитивного результату у звітному році.

Якщо оцінювати проаналізовані дані, то можна дійти таких висновків: загальна структура власного капіталу домінує над зареєстрованим, але роль нерозподіленого прибутку зростає, що свідчить про позитивні тенденції, адже підприємство здатне формувати власні фінансові ресурси. Проведемо аналіз складу, структури та динаміки позикового капіталу підприємства у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз складу, структури та динаміки позикового капіталу підприємства

№	Показник	Сума, тис. грн.			Питома вага, %		
		на початок року	на кінець року	абсолютне відхилення (+,-)	на початок року	на кінець року	абсолютне відхилення (+,-)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Позиковий капітал - усього	95 891,1	109 126,7	13 235,60	100,00	100,00	-
2	1. Довгострокові зобов'язання – усього, у тому числі:	2 544,1	2 511,3	-32,80	2,65	2,30	-0,35
3	2. Поточні зобов'язання – усього, у тому числі:	93 347,0	106 615,4	13 268	97,35	97,70	0,35
4	2.1. Кредити та займи	-	-	-	-	-	-
5	2.2. Кредиторська заборгованість – усього, у тому числі	5 787	12 604,4	6 817	6,20	11,82	5,62
6	2.2.1. за товари, роботи, послуги	5 641,2	8 393,6	2 752	6,04	7,87	1,83

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Враховуючи проаналізовані результати в табл. 3.4 можна зробити такі висновки: позиковий капітал зріс з 95 891,1 тис. грн до 109 126,7 тис. грн, зростання відбулося на 13 235,6 тис. грн або на 13,8%. Слід зауважити, що основне зростання припадає на поточні зобов'язання, тоді як довгострокові зобов'язання скоротились на 32,8 тис. грн. На початок року поточні зобов'язання становили 97,35%, а на кінець 97,70%. За цей рік вони зросли на 0,35 відсоткових пункти, а довгострокові зобов'язання зменшились на 0,35 відсоткових пункти. Така динаміка підтверджує те, що підприємство залежить від короткострокового фінансування та від операційних кредитів.

Кредиторська заборгованість за товари роботи та послуги зросла на 2 725,4 тис. грн, її частка у поточних зобов'язаннях збільшилась з 6,04% до 7,87%, що може свідчити про використання відстрочки платежів як джерела фінансування оборотного капіталу.

Проведемо аналіз складу, структури і динаміки фінансових результатів у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Аналіз складу, структури і динаміки фінансових результатів

№	Показники	Сума, тис. грн.		Структура елементів формування чистого прибутку, %		Зміна структури пунктів
		2023	2024	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід	143 715,2	260 649,0	100	100	-
2	Собівартість реалізованих товарів	123 526,4	218 902,8	85,95	83,98	-1,97
3	Валовий прибуток	20 188,8	41 746,2	14,05	16,02	+1,97
4	Інші операційні витрати	23 300,5	43 089,8	16,21	16,53	+0,32
5	Інші операційні доходи	3 999,1	2809,2	2,78	1,08	-1,7

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6	7
6	Прибуток від основної операційної діяльності	887,4	1465,6	0,62	0,56	-0,06
7	Інші витрати	250,0	1008,8	0,17	0,38	0,21
8	Інші доходи	168,7	198,6	0,12	0,08	-0,04
9	Фінансовий результат до оподаткування	806,1	655,4	0,56	0,25	-0,31
10	Чистий прибуток	806,1	504,9	5,48	0,19	-5,29

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Згідно з проведеним аналізом у табл. 3.5 можна зробити такі висновки: у 2024 році порівняно з 2023 роком чистий дохід зріс на 116 933,8 тис. грн, що свідчить про зростання обсягів діяльності.

Собівартість реалізованих товарів збільшилася на 95 376,4 тис. грн, проте частка собівартості у чистому доході зменшилася на 1,97 відсоткових пункти, що може свідчити про те, що на підприємстві хоч і не значно, але покращилася ефективність витрат.

Валовий прибуток зріс з 20 188,8 тис. грн до 41 746,2 тис. грн, а питома вага у структурі доходу підприємства зросла на 1,97 відсоткових пункти. Це може свідчити про підвищення прибутковості основної діяльності. Також слід зазначити, що інші операційні витрати теж підвищилися, що негативно вплинуло на фінансовий результат.

У інших операційних доходах відбулося зменшення на 1 189,9 тис. грн і частка у доході теж скоротилася на 1,7 відсоткових пункти.

Прибуток від основної операційної діяльності зріс з 887,4 тис. грн до 1465,6 тис. грн, однак його частка у доході підприємства незначно зменшилася на 0,06 відсоткові пункти.

За цей період чистий прибуток зменшився з 806,1 тис. грн до 504,9 тис. грн і

його частка у структурі теж зменшилась на 5,29 відсоткові пункти.

У підсумку можна зазначити, що незважаючи на зростання доходів і валового прибутку, прибутковість підприємства знизилася через суттєве збільшення інших операційних і позаопераційних витрат. Для покращення фінансових результатів необхідно підвищити ефективність управління ресурсами та провести контроль за витратами.

Проаналізуємо показники рентабельності у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Аналіз показників рентабельності

№	Показники	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+/-)
1	2	3	4	5
1	Чистий дохід від реалізації послуг тис. грн.	143 715,2	260 649,0	+116933,8
2	Собівартість реалізованих товарів	123 526,4	218 902,8	+95 376,4
3	Валовий прибуток	20 188,8	41 746,2	21 557,4
4	Адміністративні витрати	-	-	-
5	Витрати на збут	-	-	-
6	Прибуток від основної операційної діяльності	887,4	1465,6	578,2
7	Чистий прибуток	806,1	504,9	-301,2
8	Рентабельність витрат, %	0,65	0,23	-0,42
9	Рентабельність основної операційної діяльності, %	0,62	0,56	-0,06
10	Рентабельність продажів, %	0,56	0,19	-0,37
11	Рентабельність активів підприємства, %	0,76	0,45	-0,31
12	Рентабельність власного капіталу, %	7,71	4,72	-2,99

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

За проведеним аналізом рентабельності у табл. 3.6 можна зробити такі висновки: рентабельність витрат знизилася на 0,42%. Це може свідчити про те, що відбулося зниження ефективності використання витрат.

Рентабельність від основної операційної діяльності теж знизилася на 0,06%. Це може свідчити про те, що зменшилась прибутковість бізнесу. При цьому собівартість підвищилася ймовірно через це відбулось зазначене зменшення.

Рентабельність продажу впала на 0,37%, що свідчить про зниження частки прибутку на кожну гривню доходу. Відбулося зниження прибутковості продажу товарів або послуг.

Можна спостерігати те, що рентабельність активів знизилася на 0,31%, й це призвело до падіння ефективності використання активів для отримання прибутку.

В свою ж чергу, рентабельність власного капіталу знизилася на 2,99%. Це може свідчити про те, що знизилася прибутковість для власників підприємства.

Загалом можна сказати, що простежується негативна динаміка всіх показників і це вказує на зниження ефективності управління ресурсами, зменшення фінансової стійкості, і зменшення прибутковості ТОВ «Автоград Одеса». Щоб покращити структуру витрат необхідно переглянути ефективність використання активів підприємства.

Проаналізуємо коефіцієнт захисту та ризику власного капіталу у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Аналіз коефіцієнтів захисту та ризику власного капіталу

№	Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення (+, -)
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт захисту власного капіталу	0,0983	0,0912	-0,0071
2	Коефіцієнт ризику власного капіталу	9,17	9,96	0,79
3	Коефіцієнт захисту зареєстрованого капіталу	0,957	0,913	-0,044

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Враховуючи проаналізовані результати у табл. 3.7, можна зробити такі висновки: Коефіцієнт власного капіталу зменшився з 0,0983 до 0,0912, тобто на 0,0071. Це свідчить про те, що на підприємстві фінансова стійкість зменшилася.

Коефіцієнт ризику власного капіталу зріс з 9,17 до 9,96, що свідчить про залежність ТОВ «Автоград Одеса» від позикових ресурсів.

Коефіцієнт захисту зареєстрованого капіталу знизився з 0,957 до 0,913, тобто власні кошти підприємства стали менш здатними на те, щоб покривати ризики діяльності.

Попри збільшення обсягів позикового фінансування підприємство утримує показники у допустимих нормах, і це дає можливість розвивати свою діяльність без погіршення рівня фінансової рівноваги на підприємстві.

Проведемо аналіз ефективності використання грошових коштів на підприємстві у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Аналіз ефективності використання грошових коштів на підприємстві за 2024 рік

№	Коефіцієнт	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення (+,-)
1	2	3	4	5
1	1. Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	-0,0086	0,0047	-0,0039
2	2. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	0,9415	0,0151	-0,0369
3	3. Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,0056	0,0019	-0,0037
4	4. Рентабельність грошового потоку, %	0,1661	0,3145	0,1484
5	5. Коефіцієнт оборотності грошових коштів	29,61	162,37	132,76
6	6. Тривалість обороту грошових коштів, днів	12,33	2,25	-10,08

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Враховуючи проаналізовані результати в табл. 3.8, можна зробити такі висновки: Рентабельність грошового потоку зросла з 0,1661% до 0,3145%, що позитивно характеризує здатність підприємства генерувати прибуток на основі грошових операцій. В той же час коефіцієнти достатності, ліквідності та ефективності грошового потоку зменшилися, що може свідчити про тимчасові труднощі з платоспроможністю.

Коефіцієнт оборотності грошових коштів зріс з 29,61 до 162,37, а тривалість

обороту скоротилася з 12,33 до 2,25 днів. Це означає, що відбулося прискорення руху коштів і підвищення операційної ефективності.

За результатами аналізу можна зробити висновок про те, що ТОВ «Автоград Одеса» демонструє стабільний розвиток зростання обсягу реалізації товарів та покращення структури капіталу. Власний капітал, в свою чергу, поступово зміцнюється, а позитивна динаміка нерозподіленого прибутку свідчить про ефективне використання внутрішніх ресурсів.

Також слід зазначити те, що відбулося збільшення питомої ваги поточних зобов'язань і зростання коефіцієнту ризику власного капіталу. Вони вказують на те, що необхідно посилити контроль за ліквідністю та управління борговим навантаженням.

Загалом фінансовий стан підприємства можна оцінити як задовільний, стабільний і такий, що має позитивну тенденцію розвитку, а також потенціал для зміцнення фінансової незалежності в цілому.

Проведемо аналіз динаміки складу та структури оборотних активів на підприємстві у табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Аналіз динаміки складу та структури оборотних активів на підприємстві

№	Показники	Сума, тис. грн.		Відхилення (+/-)		Структура, %		Відхилення структури
		2023	2024	тис. грн	%	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Запаси	37 179,2	40 322,4	3143,2	8,45	57,62	49,49	-8,13
2	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, та послуги	8 286,1	6 261,6	-2024,5	-24,43	12,84	7,68	-5,16
3	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	8 436,5	3 650,9	-4785,6	-56,72	13,07	4,48	-8,59

Продовження табл.3.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Інша поточна дебіторська заборгованість	3 843,8	26 409,0	22565,2	587,05	5,96	32,41	26,45
5	Гроші та інші еквіваленти	4853,2	1605,3	-3247,9	-66,92	7,52	1,97	-5,55
6	Витрати майбутніх періодів	1,5	3,6	2,1	140,00	0,00	0,00	0,00
7	Інші оборотні активи	1923,7	3227,3	1303,6	67,77	2,98	3,96	0,98
8	Оборотні активи усього	64 524,0	81 480,1	16956,1	26,28	100	100	-

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Згідно з аналізом динаміки складу та структури оборотних активів у табл 3.9 встановлено: станом на 2024 рік порівняно з 2023 роком оборотні активи зросли на 16956,1 тис. грн. Це підвищення відбулося на 26,28%, що свідчить про покращення ліквідності активів та розширення господарської діяльності підприємства. Левову частку у структурі оборотних активів займають запаси. У 2023 році вони становили 57,62%, а у 2024 році – 49,49%, відбулося зменшення на 8,13 відсоткових пункти порівняно з 2023 роком. Також відбулося зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 24,43%. Це може означати, що розрахунки з покупцями поліпшилися, однак дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом зменшилась на 56,72%, а це понизило питому вагу у структурі активів.

Слід зазначити, що суттєво зросла інша поточна дебіторська заборгованість в 6,7 раз. Це може свідчити про те, що підприємство не своєчасно повертає кошти від контрагентів. Відбулося зменшення грошових коштів на 66,92%. Це свідчить про погіршення короткострокової платоспроможності підприємства.

У той же час витрати майбутніх періодів зросли на 140%, але їх частка у загальній структурі оборотних активів підприємства не є значущою, тому вони

істотно не вплинули на фінансовий стан ТОВ «Автоград Одеса».

Для того щоб уникнути проблем в майбутньому, підприємству необхідно зосередитись на покращенні ситуації з дебіторською заборгованістю за розрахунками з бюджетом. Це дозволить уникнути замороження активів.

Проведемо аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості у табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства

№	Показники	Алгоритм розрахування	2023	2024	Зміни (+/-)
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт автономії «рекомендоване значення $\geq 0,5$ »	Власний капітал/ Валюту балансу	0,10	0,09	-0,01
2	Коефіцієнт фінансової залежності «рекомендоване значення ≥ 1 »	Валюта балансу/ Власний капітал	10,17	10,96	0,79
3	Коефіцієнт фінансового ризику «рекомендоване значення ≤ 1 »	Позиковий капітал/ Власний капітал	9,173	9,958	0,785
4	Коефіцієнт мобільності власного капіталу «рекомендоване значення залежить від галузі підприємства»	Оборотні активи/ Необоротні активи	1,543	2,111	0,568
5	Коефіцієнт маневреності власного капіталу «рекомендоване значення ≥ 1 »	Власні оборотні кошти/ Власний капітал	-3,000	-2,523	0,477
6	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами «рекомендоване значення ≥ 1 »	Власні оборотні кошти/ Запаси	-0,844	-0,686	0,158
7	Коефіцієнт автономії джерел формування запасів «рекомендоване значення - збільшення»	Власні оборотні кошти/ Основні джерела формування запасів	-2,413	-2,052	0,360
8	Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	Дебіторська заборгованість/ Кредиторська заборгованість	0,220	0,340	0,120

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Після проведеного аналізу в табл. 3.10 можна зробити такі висновки, що у 2024 році порівняно з 2023 роком відбулися зміни в капіталі та активах. Більшість показників не відповідають рекомендованим значенням.

Коефіцієнт автономії станом на 2023 рік був 0,10, а в 2024 році хоча ситуація і незначно покращилася, проте при нормативному значенні 0,5 все ж таки залишається доволі низьким. Виходячи з цього, можна зазначити, що підприємство є залежним від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової залежності зріс на 0,79 при нормативному значенні 1. Це показує, що підприємство стає дедалі залежним від зовнішнього фінансування і це є негативною ознакою.

Коефіцієнт фінансового ризику у 2023 році становив 9,17, а станом на 2024 рік 9,96 відбулося його зростання. Це може вказувати на те, що ризик неплатоспроможності виріс порівняно з минулим роком.

Необхідно зауважити, що коефіцієнт мобільності зріс з 1,54 до 2,11 за період 2023-2024 року. Дана тенденція свідчить про покращення гнучкості використання ресурсів та збільшення частки оборотних активів.

У той же час коефіцієнт маневреності залишається від'ємним, показник на початок становив -3,00, а на кінець -2,52, хоча і покращення відбулося, але все одно ще немає достатніх власних оборотних коштів.

У коефіцієнта забезпечення запасів теж відбулись незначні зміни за 2023 рік він становив -0,84, а у 2024 році -0,69, хоча динаміка і покращилася, але запаси все одно продовжуються формуватися за рахунок позикових фінансувань.

Коефіцієнт автономії джерел формування запасів не відповідає нормативним значенням і є від'ємним, на початок становив -2,41, а на кінець -2,05, хоча і відбулись покращення, але це все одно свідчить про те, що у підприємства відсутні достатні власні джерела фінансування.

Показник співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості у 2023 році становив 0,22, а у 2024 році 0,34, спостерігається позитивна динаміка. Це

свідчить про те, що налагоджується розрахунок між підприємством та контрагентами.

Проаналізуємо показники ліквідності у табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Аналіз показників ліквідності

№	Показники	Алгоритм розрахунку	2023	2024	Зміни (+/-)
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності «рекомендоване значення $\geq 0,2-0,25$ »	Грошові кошти/ Поточні зобов'язання	0,051	0,015	-0,037
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності «рекомендоване значення $\geq 0,8-1$ »	Грошові кошти + кошти у розрахунках/ Поточні зобов'язання	0,220	0,340	0,120
3	Коефіцієнт загальної ліквідності «рекомендоване значення $\geq 2-2,5$ »	Оборотні активи/ Поточні зобов'язання	0,691	0,764	0,073

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Згідно з проведеним аналізом платоспроможності у табл. 3.11 можна зазначити, що підприємство має недостатній рівень платоспроможності, оскільки розрахунки за коефіцієнтами показують те, що вони нижчі за нормативні показники. Однак слід зазначити те, що станом на 2024 рік відбулося покращення динаміки.

Якщо розглядати коефіцієнт абсолютної ліквідності, то станом на 2023 рік він становив 0,052, а в 2024 році 0,15, при нормі 0,2-0,25. Слід зазначити, що даний показник значно нижчий ніж нормативне значення. Це може свідчити про те, що відбувся дефіцит грошових коштів для погашення короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності зріс з 0,22 до 0,34 при нормі 0,8-1. Слід

зазначити те, що хоча показники не досягають нормативних значень все одно простежується позитивна динаміка.

Коефіцієнт загальної ліквідності підвищився з 0,69 до 0,76 при нормативному значенні 2-2,5. Низький рівень показника свідчить про те, що оборотних активів недостатньо для погашення поточних зобов'язань.

3.2. Системи контролю у ТОВ «Автоград Одеса» та шляхи покращення

У ТОВ «Автоград Одеса» відсутня служба (посадова особа, підрозділ), що займається контролем.

Оскільки це мале підприємство, то контроль здійснює на підприємстві бенефіціар, а також найманий директор підприємства, фінансовий директор та головний бухгалтер. Ці чотири особи і здійснюють контрольні заходи на підприємстві.

Оскільки підприємство не є підприємством суспільного інтересу, тому проведення аудиторських перевірок не є обов'язковим. За весь час здійснення підприємством господарської діяльності не було проведено жодної аудиторської перевірки.

Контроль у сфері податків здійснюється податковими органами у встановлений законом час.

Кожного року підприємство проводить статистичні обстеження та здає статистичну звітність, відповідно, перевіряється статорганами.

На підприємстві затверджено наказ «Про облікову політику» згідно з яким ведеться облік.

Відповідно до даних, що були отримані під час ознайомлення з підприємством можна дійти висновку, що ТОВ «Автоград Одеса» складає свою фінансову звітність відповідно до законодавства. Облікова політика свідчить про те, що підприємство веде звітність відповідно до національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку з використанням бухгалтерської програми.

Якщо зробити оцінку стану загальної системи внутрішнього контролю, то можна дійти таких висновків: на підприємстві є облікова політика відповідно до чинного законодавства. Існує чіткий розподіл обов'язків, що зазначаються під час прийому на роботу та у наказі про прийом на роботу. На підприємстві відділом кадрів розроблено посадові інструкції на кожному штатну одиницю, що регламентують особливості діяльності робітників підприємства. Посадові інструкції затверджено директором підприємства.

На підприємстві кожного дня проводяться звірки коштів на рахунках та бухгалтерських даних. Це дає змогу контролювати дебіторську та кредиторську заборгованість. Також кожного дня перевіряється достовірність даних первинного обліку.

Контроль за дотриманням законодавства: На підприємстві відповідно до термінів визначених законодавством здійснюється подання податкової декларації. На підприємстві для того щоб відповідати чинному законодавству відбувається моніторинг шляхом перевірки інформації на офіційних джерелах щодня.

Інформаційно-технологічний контроль за даними: На підприємстві існує резервне копіювання бази даних з облікових програм. Доступ до таких баз є тільки у авторизованих осіб здійснюється шляхом створення облікового запису з ім'ям та паролем під яким працівник може зайти в програму і його дії будуть відображатися у системі. Програмне забезпечення на підприємстві оновлюється одразу після виходу оновлення. Це дозволяє мінімізувати помилки, що можуть виникнути при некоректній роботі з програмою.

Контроль за працівниками: Щоденний облік роботи здійснюється з використанням табелів обліку робочого часу. Відповідно до Положення про преміювання підприємство відслідковує ефективність роботи працівників. Також на підприємстві існує система підвищення кваліфікації шляхом проходження тренінгів.

Моніторинг і оцінка ризиків. На підприємстві існують аналітичні перевірки кожного місяця для бенефіціара.

З метою покращення наявної системи контролю рекомендуємо запровадити систему ABC/XYZ аналізу для контролю запасів, де А – найприбутковіші автомобілі, С – запаси повільного обороту чи ризикові. Це дозволить підвищити оборотність капіталу капіталу ТОВ «Автоград Одеса».

Також є можливість залучити RPA-бота, перевагами якого є швидкість, точність та цілодобове використання. Цей бот дозволяє спростити звірку даних управлінської звітності та аналітики продажу, до того ж це є гарантією того, що контрольні процедури будуть здійснюватися суто по алгоритму та безперервно, Це дозволить працівникам у зручний час проводити моніторинг та оцінку ризиків, здійснювати власний аудит для прийняття управлінських рішень, робити аналіз для контролю запасів. Цей бот також дозволить зробити більш легким контроль за відповідністю даних між системами, наприклад, Google таблиць та Excel, CRM, BAS. Також поліпшить контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю, цей бот зможе нагадувати про строки прострочення платежу.

3.3. Оптимізація діяльності ТОВ «Автоград Одеса» із застосуванням економіко-математичних методів

Економіко-математичне моделювання необхідне для дослідження економічних процесів і явищ за допомогою математичних формул. Такі моделі застосовуються для: підвищення об'єктивності та точності економічних розрахунків, прогнозування динаміки ринку, витрат, доходів і прибутків підприємства, оптимізації виробничих, фінансових чи логістичних процесів, підтримки прийняття управлінських рішень на основі кількісного аналізу, оцінки впливу зовнішніх і внутрішніх чинників.

Проведемо аналіз показників ТОВ «Автоград Одеса» та виявимо чинники,

що впливають на його діяльність у табл. 3.12.

Таблиця 3.12

Показники ефективності діяльності підприємства оптової торгівлі та
чинники, що вплинули

№	Показники	Умовні показники
1	2	3
1	Рентабельність продажу, %	У
2	Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості	X1
3	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості	X2
4	Частка маржинального доходу в чистому доході, %	X3
5	Коефіцієнт швидкої ліквідності	X4
6	Коефіцієнт зносу основних засобів	X5

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Чинники для побудови моделі були обрані, виходячи з важливості та з урахуванням діяльності даного підприємства, а саме:

- тривалість одного обороту дебіторської заборгованості відображає швидкість надходження коштів від покупця;
- тривалість одного обороту кредиторської заборгованості відображає середній період розрахунку з постачальниками;
- частка маржинального доходу в чистому доході, % відображає структуру доходів підприємства та ефективність формування торгової націнки;
- коефіцієнт швидкої ліквідності впливає на здатність підприємством швидко погасити свої короткострокові зобов'язання без залучення коштів;
- коефіцієнт зносу основних засобів відображає технічний стан основних засобів підприємства.

Далі сформуємо та визначимо данні, що будуть необхідні для побудови регресійної моделі впливу чинників на ефективність діяльності підприємства оптової торгівлі ТОВ «Автоград Одеса».

Розглянемо вихідну інформацію щодо кореляційно-регресійної моделі у табл. 3.13:

Таблиця 3.13

Вихідна інформація щодо кореляційно-регресійного аналізу на базі звітності
ТОВ «Автоград Одеса»

№	Квартал	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1 кв. 2023 р.	2,053	103,73	48,78	16,91	0,18	0,52
2	2 кв. 2023 р.	1,16	139,21	17,34	14,06	0,56	0,57
3	3 кв. 2023 р.	0,48	86,61	37,86	12,97	0,44	0,49
4	4 кв. 2023 р.	0,56	31,97	14,69	14,05	0,27	0,15
5	1 кв. 2024 р.	0,31	154,21	68,57	14,78	0,22	0,17
6	2 кв. 2024 р.	0,08	72,78	26,71	12,52	0,29	0,19
7	3 кв. 2024 р.	0,16	42,73	21,95	12,06	0,28	0,20
8	4 кв. 2024 р.	0,19	39,83	17,58	16,01	0,35	0,22
9	1 кв. 2025 р.	0,26	170,20	67,41	14,22	0,28	0,25
10	2 кв. 2025 р.	0,27	91,76	35,57	16,71	0,28	0,25

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Після сформування даних необхідно провести кореляційно-регресійний аналіз за допомогою інструментарію Excel, результати первинної моделі наведемо в табл. 3.14:

Таблиця 3.14

Регресійна статистика

№	Показники	Значення
1	2	3
1	Множинний R	0,9609
2	R-квадрат	0,9234
3	Нормований R-квадрат	0,8276
4	Стандартна помилка	0,2769
5	Спостереження	10

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Після проведеного аналізу ми спостерігаємо, що показники регресійної статистики перебувають у доволі тісному зв'язку.

Також слід перевірити оцінку значущості моделі. Розглянемо оцінку значущості моделі у табл. 3.15:

Таблиця 3.15

Оцінка значущості моделі

№	Показники	<i>F</i>	Значущість <i>F</i>
1	2	3	4
1	Регресія	9,642459336	0,023738876
2	Залишок	-	-

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Оцінка значущості моделі показує, що прогнознi значення мають високу точність.

Слід розглянути чинники, що наведено в табл. 3.16 більш детально.

Таблиця 3.16

Результати формування регресійної моделі залежності рентабельності продажу від чинників

№	Показник	Коефіцієнти	<i>t</i> -статистика	<i>P</i> - значення
1	2	3	4	5
1	Y- перетин	0,903647832	0,77888695	0,479552681
2	X ₁	0,006416399	1,310970391	0,260063692
3	X ₂	-0,029324791	-2,243824172	0,088246977
4	X ₃	0,030915076	0,493313141	0,647648257
5	X ₄	-5,730292172	-3,294886099	0,030077286
6	X ₅	4,623522022	5,855796226	0,004243856

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса»

У першому модулі було використано 5 чинників:

- тривалість одного обороту дебіторської заборгованості;
- тривалість одного обороту кредиторської заборгованості;
- частка частка маржинального доходу в чистому доході, %;
- коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт зносу основних засобів.

Виходячи з проаналізованих даних, необхідно зазначити, що тільки два чинника – коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт зносу основних засобів є коректними, тому слід перебудувати таблицю заново з цими чинниками.

Розглянемо регресію статистики у табл. 3.17:

Таблиця 3.17

Регресійна статистика

№	Показники	Значення
1	2	3
1	Множинний R	0,958503398
2	R-квадрат	0,918728765
3	Нормований R-квадрат	0,853711776
4	Стандартна помилка	0,255095016
5	Спостереження	10

Джерело: складено автором за даними підприємства ТОВ «Автоград Одеса».

Після відображення регресійної статистики кінцевої моделі, слід відобразити оцінку значущості регресійної моделі у табл. 3.18:

Таблиця 3.18

Оцінка значущості регресійної моделі

№	Показники	F	Значущість F
1	2	3	4
1	Регресія	13,89838344	0,00365138
2	Залишок	-	-

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Автоград Одеса».

Слід зазначити, що модель є адекватною тому, що F-критерій Фішера менше ніж нормативне значення 0,05, тому модель придатна для подальшого її аналізу.

Результати щодо формування регресійної моделі залежності рентабельності продажу від чинників наведемо у табл. 3.19:

Таблиця 3.19

Результати щодо формування регресійної моделі залежності рентабельності продажу від чинників

№	Показник	Коефіцієнти	t-статистика	P- значення
1	2	3	4	5
1	Рентабельність продажу, %	0,356344815	1,132749775	0,294622743
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,314352228	2,930600766	0,022005464
3	Коефіцієнт зносу основних засобів	-4,110117624	-5,272209759	0,001157831

Джерело: складено автором за даними «ТОВ Автоград Одеса».

Отримана регресійна модель:

$$Y = 0,356 + 3,3143 \cdot x_4 - 4,110 \cdot x_5 \quad (3.1)$$

де Y - рентабельність продажу, %;

X_4 – Коефіцієнт швидкої ліквідності;

X_5 – Коефіцієнт зносу основних засобів.

Відповідно до цієї кінцевої моделі коефіцієнт X_4 , є додатнім, отже, між коефіцієнтом швидкої ліквідності та рентабельністю продажу існує прямий зв'язок, також слід зазначити, що із зростанням ліквідності підприємство здатне ефективніше використовувати оборотні активи й підвищувати свою продуктивність.

Натомість коефіцієнт X_5 від'ємний, що свідчить про зворотну залежність: збільшення зносу основних засобів, яке призводить, до зменшення рентабельності продажу.

Коефіцієнт еластичності:

$$E_4 = 3,314 \cdot 0,316 / 0,553 = 1,90 \quad (3.2)$$

$$E_5 = -4,110 \cdot 0,303 / 0,553 = -2,25 \quad (3.3)$$

Після проведення розрахунків можна дійти таких висновків: при збільшенні коефіцієнту швидкої ліквідності на 1%, рентабельність продажу зростатиме в середньому на 1,90%, тоді як зростання зносу основних засобів на 1% зменшує рентабельність продажу на 2,25%.

Найбільш впливовим чинником є коефіцієнт зносу основних засобів, оскільки його еластичність (-2,25) більше ніж у коефіцієнту швидкої ліквідності, тобто зміна зносу основних засобів впливає на рентабельність продажу сильніше, ніж зміна ліквідності.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження у кваліфікаційній роботі можна зробити такі висновки:

1. Сутність оптової торгівлі полягає в тому, що підприємства даного виду діяльності займаються продажем обраного асортименту товарів різним споживачам – як юридичним, так і фізичним особам, з метою задоволення споживацьких потреб та забезпечення оптимального та своєчасного каналу руху товарів від виробника до покупця.

2. Нормативне регулювання оптової торгівлі транспортними засобами охоплює договірні, податкові, бухгалтерські, реєстраційні та технічні аспекти. Законодавство визначає порядок продажу, гарантій, реєстрації авто, розрахунку податків і ведення обліку. Нормативні акти деталізують вимоги до документів, матеріально-технічної бази та сервісного обслуговування. У сукупності наявні норми забезпечують законність операцій, захист прав споживачів і прозорість.

3. Проведене дослідження показало, що облік та контроль в оптовій торгівлі ґрунтуються на чіткому документальному підтвердженні руху товарів, правильному застосуванні рахунків та дотриманні податкових вимог. Товари обліковуються за первісною вартістю, а операції з доходами, витратами та розрахунками відображаються відповідно до встановлених стандартів, що забезпечує прозорість формування фінансових результатів.

Виявлено, що ключовими елементами контролю є перевірка наявності та руху товарів, узгодженість первинних документів, повнота податкового обліку та правильність відображення заборгованостей. Належна взаємодія між складом і бухгалтерією є критично важливою, адже, навіть, незначні затримки або помилки призводять до ризиків донарахування податків і застосування штрафних санкцій.

Проблемні аспекти діяльності підприємств відповідної галузі, пов'язані з розбіжностями в документах, труднощами під час інвентаризації, блокуванням

податкових накладних, тривалими строками поставки товарів, а також ускладненнями продажу через фінансовий моніторинг банків. Судова практика підтверджує, що більшість спорів виникає через недоліки документообігу, формальні порушення або затримки комунікації між підрозділами.

Міжнародний досвід свідчить, що основними шляхами мінімізації ризиків є автоматизація обліку, інтеграція логістичних і бухгалтерських систем, використання ІТ-рішень для відстеження руху товарів та підвищення прозорості даних. Відповідні заходи дозволяють зменшити помилки, підвищити ефективність контролю та забезпечити достовірність фінансової звітності.

4. ТОВ «Автоград Одеса» є дилером декількох брендів; підприємством, яке займається оптовим продажем нових транспортних засобів, а також запчастин, аксесуарів, автокомплектуючих; надає послуги з сервісного обслуговування (має сучасне обладнання для мультибрендового обслуговування), проведення гарантійних та післягарантійних ремонтів. Діє на підставі чинного законодавства та відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

5. ТОВ «Автоград Одеса» є суб'єктом малого підприємництва, веде облік із застосуванням програмного забезпечення ВАР: Підприємство v.8.3.19.1529.

Проводить розрахунки у безготівковій формі, розмежовує операції на гарантійні та звичайні.

До необоротних активів належать: транспортні засоби, обладнання, меблі та торгівельні марки. Первинний облік здійснюється за типовими формами. Амортизація основних засобів нараховується за прямолінійним методом. Для МНМА застосовується метод 100%-списання вартості при введенні в експлуатацію. Витрати на поліпшення орендованого майна визнаються капітальними інвестиціями. Такий порядок обліку дозволяє об'єктивно визначити реальну вартість майна підприємства та раціонально планувати витрати на його оновлення.

Запаси на підприємстві представлені: товарами, – автомобілями; витратними матеріалами; запчастинами та допоміжними засобами для СТО. Їх рух

контролюється за типовими формами. Вибуття запасів фіксується через накладні, а витрати на матеріали відображаються у собівартості товарів й послуг. В обліку вибуття запасів застосовується метод ФІФО. Підприємство щороку проводить інвентаризацію для підтвердження фактичної наявності ТМЦ. Такий підхід забезпечує точність у визначенні вартості запасів і запобігає зайвим та необґрунтованим витратам.

Оплата праці у ТОВ «Автоград Одеса» проводиться відповідно до норм законодавства про працю; зарплата виплачується двічі на місяць через зарплатний проект у банку, що мінімізує ризики, пов'язаними з готівковими операціями; для обліку робочого часу використовують табелі; на підприємстві діє система преміювання; усі податки та збори нараховуються та утримуються відповідно до законодавства; під час дії воєнного стану підприємство забезпечує стабільну виплату зарплати, дотримання строків і законодавчих норм.

Витрати обліковуються на 902, 92, 93, 948, 949, 951, 952, 98. Раціональне ведення обліку витрат допомагає підприємству своєчасно оцінювати ефективність діяльності та запобігати зайвим витратам.

Доходи обліковуються на рахунках 7 класу, визнаються після переходу права власності на куплений транспортний засіб до покупця. Це гарантує достовірність фінансових показників.

Фінансовий результат формується шляхом зіставлення доходів і витрат, що дозволяє оцінити ефективність господарської діяльності.

Підприємством подається фінансова, податкова та статистична звітність.

6. Визначено напрями удосконалення системи обліку:

У системі обліку необоротних активів підприємству необхідно впровадити систему внутрішнього моніторингу ефективності використання таких активів; автоматизувати документування ремонтів і поліпшення транспортних засобів.

У частині обліку запасів, рекомендується: запровадити принцип «товар у дорозі», – для правильного відображення в обліку автомобілів, які перебувають на

транспортуванні або митному оформленні; деталізувати аналітичний облік товарів з метою оцінки обігу руху товарів (визначення швидкості продажів різних моделей), що допоможе оптимізувати асортимент і складські запаси.

У системі обліку грошових коштів та розрахункових операцій рекомендується додати внутрішній платіжний календар, який дозволить удосконалити систему планування та контролю грошових потоків. Необхідно посилити контроль за дебіторською заборгованістю та створити реєстр боржників з розподілом за строками прострочення.

З метою покращення обліку доходів і фінансових результатів рекомендуємо формувати Звіт з рентабельності за кожним напрямом оптової діяльності.

В управлінському обліку запровадити аналіз фінансових результатів за центрами прибутку, передбачити реєстр у вигляді Google таблиць та Excel для відображення доходів у момент переходу саме права власності на транспортний засіб під час передачі автотранспорту покупцеві.

Залучати штучний інтелект шляхом введення чіткого алгоритму для автоматичного заповнення реквізитів договорів, актів, форм звітності, що полегшить діяльність бухгалтерів і мінімізує кількість помилок.

7. Аналіз фінансово-економічних показників ТОВ «Автоград Одеса» показав:

Підприємство демонструє позитивну динаміку доходів, проте скорочення прибутковості вказує на недостатньо ефективну політику управління витратами або зростання собівартості. Валовий прибуток зріс на 1,97%, що свідчить про покращення результативності основної діяльності ТОВ «Автоград Одеса». Водночас падіння рентабельності продажів з 0,56% до 0,19%, вказує на суттєве зниження частки прибутку в доході, що може свідчити про підвищення витрат або зниження маржинальності продукції.

Зниження рентабельності активів на 0,31% демонструє погіршення ефективності використання активів для отримання прибутку. Падіння рентабельності власного капіталу на 2,99%, свідчить про зменшення вигідності діяльності для

власників підприємства та потенційне зниження інвестиційної привабливості.

Підприємство потребує оптимізації внутрішніх процесів і перегляду витратної політики, з цією метою рекомендовано: посилити контроль за витратами: провести аналіз структури собівартості, визначити найбільш витратні статті, впровадити заходи зі скорочення невиправданих витрат; підвищити маржинальність продукції: переглянути цінову політику, оптимізувати асортимент, фокусуючись на найбільш прибуткових товарах/послугах; підвищити ефективність використання активів: оптимізувати оборотні активи, зокрема запаси, підвищити завантаженість основних засобів; покращити фінансову віддачу для власників: підвищити чистий прибуток за рахунок операційної оптимізації, розглянути можливість зменшення фінансового навантаження.

8. Система внутрішнього контролю ТОВ «Автоград Одеса» відповідає вимогам законодавства та базується на чіткому розподілі обов'язків, щоденному контролю первинних документів, звірці розрахунків і регулярному моніторингу нормативних змін. Облікова політика затверджена відповідно до НП(С)БО, а доступ до інформаційних систем захищений і супроводжується резервним копіюванням. Підприємство подає звітність у встановлені терміни, а внутрішні контрольні процедури підтримуються фінансовим директором, головним бухгалтером, директором та бенефіціаром. Загалом система контролю є дієвою та забезпечує належний рівень управління ризиками.

З метою покращення системи контролю рекомендовано: використовувати ABC/XYZ аналіз запасів; впровадити RPA-бот, який дозволить автоматизувати звірку даних, готувати управлінські звіти, контролювати відповідність даних.

9. Результати моделювання показують, що для підвищення рентабельності продажу ТОВ «Автоград Одеса» необхідно зосередитися на покращенні ліквідності та оновленні основних засобів.

Запропонований перелік заходів дозволить удосконалити облік та контроль, забезпечити стабільний розвиток підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабурнич Н. І. Автоматизація обліку бізнес-процесів у торгівлі: проблеми, етапи здійснення та огляд програмних рішень. *Трансформаційна економіка*. 2024. № 2 (07). С. 7-12. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-7-1> (дата звернення: 01.09.2025).
2. Баланюк І. Ф., Іваночко Б. Р., Шеленко Д. І., Кузьмін Т. Л., Банашкевич Т. П. Застосування цифрових інструментів MS Excel та Google Sheets в обліку, електронній торгівлі та економіці бізнесу на умовах аутсорсингу. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17329654> (дата звернення: 03.09.2025).
3. Кодекс законів про працю України : редакція від 10.12.1971 № 322-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 05.09.2025).
4. Косар Н. С. Кузьо Н. Є. Оптова торгівля в Україні: основні тенденції розвитку та особливості маркетингових рішень суб'єктів в умовах воєнного стану. *Економіка та право*. 2022. № 3. С. 106-114. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/5901> (дата звернення: 07.09.2025).
5. Косташ Т. В., Смола Р. М. Роль управлінського обліку в прийнятті управлінських рішень. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.94> (дата звернення: 09.09.2025).
6. Кримінальний процесуальний кодекс України : редакція від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Куцик П. О., Бачинський В. І., Полянська О. А. Управлінський облік операційної діяльності підприємств оптової торгівлі : монографія [за заг. ред проф. П. О. Куцика]. Львів: Вид-во «Растр-7», 2015. 312 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku/Kucik/Doc

s/K4_Optova_torgivlia.pdf (дата звернення: 13.09.2025).

8. Куцик П. О., Воронко Р. М., Редченко К. І., Герасименко Т. О. Розвиток внутрішнього контролю в торгівлі: від класики до цифрових рішень. *Entrepreneurship and Trade*. 2025. № 45. С. 37–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-45-05> (дата звернення: 11.09.2025).

9. Мазаракі А. А. Оптова торгівля в Україні : монографія. К.: КНТУ, 2016. 197 с. URL: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9e3c2ba8-2162-4ca9-ac60-6c7a23a3d068/content> (дата звернення: 17.09.2025).

10. Обсяг продажу і запаси товарів (продукції) на підприємствах оптової торгівлі у 2023 р. *Електронний ресурс*. К.: ДССУ, 2023. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 19.09.2025).

11. Олійник В. Р. Фінансовий контроль використання бюджетних коштів в умовах воєнного стану. *Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції* : Матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 22 травня 2025 р.). Одеса : ОНЕУ, 2025. С. 188-190. URL: <https://dspace.oneu.edu.ua/items/69ecabdc-a321-40ec-b4bf-b12292f01855> (дата звернення: 10.10.2025).

12. Податковий кодекс України : редакція від 05.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 23.09.2025).

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.09.2025).

14. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text> (дата звернення: 27.09.2025).

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій Національного банку України з державного регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 08.10.2024 № 3994-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3994-20#Text> (дата звернення: 29.09.2025).

16. Про деякі питання ввезення на митну територію України та проведення першої державної реєстрації транспортних засобів : Закон України від 06.07.2005 № 2739-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2739-15#Text> (дата звернення: 01.10.2025).

17. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> (дата звернення: 03.10.2025).

18. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

19. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 10.10.2025).

20. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

22. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

23. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : Наказ Міністерства

фінансів України від 08.10.99 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

24. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

26. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

28. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

29. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» : Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

30. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995

№ 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

31. Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.1998 р. № 1388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-п#Text> (дата звернення: 11.10.2025).

32. Про затвердження Порядку здійснення оптової та роздрібної торгівлі транспортними засобами та їх складовими частинами, що мають ідентифікаційні номери : Наказ Міністерства фінансів України від 11.11.2009 р. № 1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2009-п#Text> (дата звернення: 11.10.2025).

33. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-п#Text> (дата звернення: 11.10.2025).

34. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 05.10.2025).

35. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text> (дата звернення: 07.10.2025).

36. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 09.10.2025).

37. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 11.10.2025).

38. Про торгово-промислові палати в Україні : Закон України від 02.12.1997 № 671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-вр#Text> (дата звернення: 03.10.2025).

39. Ратинський В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-18> (дата звернення: 07.10.2025).

40. Рішення суду Господарський суд Одеської області від 05.12.2024 у справі 916/3133/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124676442> (дата звернення: 20.10.2025).

41. Склярук І., Вовк Н. Управлінський облік бізнес-процесів в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-69> (дата звернення: 21.10.2025).

42. Скрипник М. Є., Шум'як Г. В. Особливості обліку в оптовій торгівлі. *Науковий огляд*. 2017. № 11 (43). URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1389/1486> (дата звернення: 21.10.2025).

43. Старенька О.М. Напрямки розвитку діджиталізації бухгалтерського обліку в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 10 (323). С. 45-55. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-10-323-45-55> (дата звернення: 21.10.2025).

44. Ухвала Одеський окружний адміністративний суд від 12.10.2023 у справі 420/15434/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114126153> (дата звернення: 10.10.2025).

45. Ухвала П'ятий апеляційний адміністративний суд від 19.01.2022 у справі 420/6992/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102844425> (дата звернення: 10.10.2025).

46. Цивільний кодекс України: чинне законодавство України – редакція від 05.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 10.10.2025).

47. Шот А. Облік і оподаткування за видами економічної діяльності : конспект лекцій. Тернопіль: 2018. 111 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Shot-Obl-i-opod-za-VED.pdf> (дата звернення: 15.10.2025).

48. Expert Study on the State of Finished Vehicle Logistics in Europe: including insights on role shifts, market dynamics and business models with a focus on rail. 2023. P. 20. URL: <https://www.infront-consulting.com/wp-content/uploads/2023/06/Expert-Study-on-the-State-of-Finished-Vehicle-Logistics-in-Europe-2023.pdf> (дата звернення: 13.10.2025).

49. Leland A. Fundamentals of the COSO Framework: Building Blocks for Integrated Internal Controls. *Audit Board*. 2024, June 20. URL: <https://auditboard.com/blog/coso-framework-fundamentals> (дата звернення: 13.10.2025).

50. Rachmanto A., Utami E. R. Optimizing financial reporting in small businesses: leveraging Microsoft Excel for efficiency and accuracy. *Proceeding of International Conference on Business, Economics, Social Sciences, and Humanities*. 2024. Vol. 7. P. 284-294. DOI: <https://doi.org/10.34010/icobest.v7i.538> (дата звернення: 13.10.2025).

51. Sun Y., Kristonia S., Chen Z.-L. A survey of finished vehicle distribution and related problems from an optimization perspective. *Transportation Research. Part E: Logistic and Transportation Review*. 2021. Vol. 149 (2). URL: https://www.researchgate.net/publication/350708018_A_survey_of_finished_vehicle_distribution_and_related_problems_from_an_optimization_perspective (дата звернення: 15.10.2025).

ДОДАТКИ